

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра податків та фіскальної політики

ДУДКО Марія Василівна

**Модель митної політики України в умовах
поширення Ковід-19 / Model of customs policy of
Ukraine in the conditions of Kovid-19 distribution**

спеціальність: 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма - Митна справа

Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ФМСм-21
М. В. Дудко

Науковий керівник:
к.е.н., доцент С. Д.
Герчаківський

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

" ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ **А. І. Луцик**

ТЕРНОПІЛЬ - 2021

Зміст

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. КОНЦЕПЦІЙНІ ПОСТУЛАТИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	6
1.1. Митна політики держави: сутність, форми та функціонал	6
1.2. Міжнародні економічні та торговельні тренди в умовах глобальної пандемії Ковід-19	14
Висновки до розділу 1	
РОЗДІЛ II. ТРАНЗИТИВНІСТЬ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК ДІЇ КОВІД-ФАКТОРІВ	24
2.1. Моніторинг митної політики України в умовах пандемії	24
2.2. Макроекономічні параметри економіки та їх вплив на сферу експортно-імпортних операцій	33
2.3. Аналіз діяльності митних інституцій в умовах коронакризи	40
Висновки до розділу 2	
РОЗДІЛ III. ФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ МОДЕЛІ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРЕЗ ІМПЛЕМЕНТУВАННЯ ЗАРУБІЖНИХ ПРАКТИК	51
Висновки до розділу 3	
Висновки	64
Список використаних джерел	67
Додатки	

ВСТУП

Зміни в торговельній політиці України та інших країн, а також обмеження, пов'язані з COVID-19, вплинули на обсяг зовнішньої торгівлі України. У контексті поширення COVID-19 у світі Міністерство закордонних справ України регулярно проводить моніторинг змін зовнішньоторговельної політики.

Ці та інші рішення неминуче вплинуть на діяльність митних органів у всьому світі та виконання митних процедур у всьому світі, особливо в Україні, що потребує окремого вивчення. Б. Черкаський [34] розглянув визначення поняття глобального епідеміологічного процесу та пов'язаних з ним епідеміологічних проблем сучасності, природи епідемій, біологічних, природних і соціальних факторів еволюції епідемій. У прес-релізах та аналітичних матеріалах Міжнародної торгової палати (ІСС) вивчався вплив пандемії COVID-19 на працю, охорону здоров'я, економічний та соціальний захист, тривалість життя та добробут [35].

У роботі Л. Пруса [36] коротко описано основні заходи, вжиті ВМО для запобігання поширенню COVID-19 у всьому світі. Визначено основний нормативний документ, який використовується для запобігання поширенню коронавірусної інфекції в Україні. У роботі Л. Пруса [37] проаналізовано рекомендації ВМО щодо митного управління в контексті пандемії COVID-19. Однак ці публікації не мають системного характеру і не можуть претендувати на повний аналіз проблем і викликів, пов'язаних із впливом пандемії COVID-19 на країни та українську митницю. Це в свою чергу визначає ефективність теми, зміст поставлених цілей, відповідність цілям, змістову структуру підсумкової кваліфікаційної роботи.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є вивчення теорії та застосування моделі митної політики України в умовах глобальної пандемії. Для досягнення цілей дослідження визначено та вирішено наступні теоретичні, методичні та практичні завдання:

- описати митну політику країни, її функції та форми;
- розкрити застосування епідемічної кризи в Україні та на світовому рівні

- вивчити особливості заходів, що вживаються урядом для реалізації пандемії COVID-19;
- вивчити особливості макроекономічних показників та їх вплив на національну митну політику;
- вивчити діяльність митних органів в особливих умовах коронавірусної кризи;
- визначити механізм формування національної митної політики шляхом впровадження іноземної митної практики.

Об'єктом дослідження є концептуальна гіпотеза національної митної політики.

Предметом дослідження є діяльність митних органів України в умовах глобальної пандемії.

Підсумкова кваліфікаційна робота проводиться на сторінці 76. Аналізаційна частина роботи представлена у вигляді 18 малюнків, 13 таблиць та 3 додатків. Список використаних джерел містить 69 одиниць.

РОЗДІЛ І

КОНЦЕПЦІЙНІ ПОСТУЛАТИ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

1.1. Митна політики держави: сутність, форми та функціонал

У нинішніх складних пандемічних умовах держава становить вагому роль в регулюванні процесів в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Принципи та завдання зовнішньоекономічної політики держави уособлюються у митній справі у вигляді реалізації митної політики. Митна політика України являється одним із видів державної політики, а її основним функціональним завданням є створення захисту національних інтересів та національної безпеки України в політичній, економічній, соціальній, екологічній та інших сферах, оскільки за МКУ державна митна політика є однією з частин державної економічної політики.

Митна політика здійснює політичні та економічні цілі, які встановлюються державним устроєм, законодавчою базою, що має силу та економічно-соціальним напрямком розвитку суспільства [2]. Аналіз визначень поняття “митна справа” показує, що існує нероздільність зв’язку митної політики з цією категорією. Проте, на сьогоднішній день як і з поняттям "митна політика" науковці не узгодили одного-єдиного підходу до поняття "митна справа". Найбільш розповсюджені авторські формулювання поняття "митна політика" наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Авторські визначення поняття "митна політика" [1]¶

Авториз	Визначення "митна справа"□
Сандровський К.К. [3]□	система заходів, що регулюють ввезення, вивезення та транзит перемішуваних через кордони даної держави товарів та інших предметів, їх митне обкладення, оформлення і контроль. Митна політика не зводиться лише до техніки митної справи, до власне митних заходів на кордоні чи в зв'язку з його перетином (огляд і випуск вантажів, нарахування мита тощо). Це поняття більш широке, що охоплює різні сторони діяльності держави в області зовнішньоекономічних зв'язків□
Габричидзе Б.Н. [4]□	система політико-правових, економічних, організаційних та інших широкомасштабних заходів у сфері митної справи, спрямованих на реалізацію та захист внутрішньо- і зовнішньоекономічних інтересів з метою динамічного здійснення політичних та соціально-економічних перетворень в умовах формування ринкових відносин□
Ківалов С.В., Корниць Б.А. [5]□	складова внутрішньої та зовнішньої політики, яка визначає зміст діяльності держави та її компетентних органів у сфері регулювання зовнішньоекономічних відносин та організації митної системи і має на

Козирін О.М.[6] □	цілеспрямована діяльність держави щодо регулювання зовнішньоторговельного обміну (обсягу, структури і умов експорту та імпорту) через установлення відповідного митного режиму переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон □
Пашко П.В., Бережнюк І.Г.[7] □	система орієнтирів (рамкових стандартів) митного регулювання, зорієнтована на забезпечення економічних інтересів і цілей держави □

Діючий МКУ характеризує не просто митну політику, а державну митну політику. Таким чином, державна митна політика включає - систему принципів та напрямків діяльності держави в сфері забезпечення митної безпеки та захисту митних інтересів України, захисту зовнішньої торгівлі, регулювання внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки [8].

У МКУ митні інтереси України є національними інтересами країни, а її реалізація та регулювання відображаються через впровадження національної митниці Митна безпека — це стан захищеності національних митних інтересів.

В цілому можна підтвердити, що митна політика становить чіткий комплекс заходів, спрямованих на реалізацію ефективного функціонування митних кордонів, забезпечення захисту національних інтересів та національної безпеки держави в зовнішньоекономічній сфері.

Реалізація та формування митної політики є складним процесом, який необхідно здійснювати в рамках національного механізму за участю всіх державних відомств. Поняття «механізм митної політики» трактується як сукупність систем, що беруть участь у реалізації та формуванні митної політики (інституційні важелі), а також сукупність методів і форм її забезпечення, а також система використання митних документів (функціональні компоненти) [9].

Виходячи з такої позиції, суб'єктами формування митної політики та її носіями основних політичних та економічних інтересів є [10]:

- внутрішні державні інститути належно до розміру закріпленого за ними повноважень в митній галузі;
- різноманітні недержавні інститути, виражені спілками підприємців, імпортерів чи експортерів, торгово-промисловими палатами, іншими організаціями ділових кіл, а ще політичними партіями і громадськими

організаціями та асоціаціями, що беруть участь в механізмах формування митної політики передбаченими законом методами та засобами (через представництво у парламенті, уряді, різних дорадчих органах та ін.);

– суб'єкти іноземного регулювання (держави, міжнародні організації), які беруть участь в реалізації митної політики через міжнародно-договірні механізми та інтеграційні структури.

На думку Бережнюка І.Г., певну роль відіграватиме механізм реалізації та формування національної митної політики. На першому етапі формування митної політики суспільне бачення митного нагляду втілюється в концепції орієнтирів митного нагляду у взаємозв'язку та взаємозалежності економічних інтересів і національних цілей. У рамках цієї митної політики сформовано систему митного нагляду, яка окрім механізмів тарифного та нетарифного нагляду включає митну систему [1].

Ефект держави у особі митних органів на інші суб'єкти митних відносин, причетних до перекидання транспортних засобів та товарів, з метою супроводження їхніх дій своїм економічним інтересам, вводить в дію механізм митного регулювання, який формується через митну справу.

Таким чином, законодавче тлумачення митної справи, більшості авторських визначень понять "митної справи" й "митної політики", прослідковується незламний зв'язок цих понять. Окрім цього, на підставі сказаного, варто припускати, що митна політика є найбільш широким поняттям, а ніж митна справа, адже митна справа є не тільки засобом формування та реалізації державної митної політики, також саме митна політика формує важливі цілі, функції та завдання митної справи. Такого ж співвідношення з митною політикою і митною справою придержуються та багато дослідників в митній сфері, зокрема такі як Б.М.Габричідзе, О.П. Гребельник, А. Єршов та ін.

Пояснить метод митної політики. Важливість митної політики має враховувати основні методи тлумачення митної політики: право, організацію та систему, економіку та психоетику [11] (рис. 1.1). Усі чотири складові митної політики взаємозалежні та взаємопов'язані.

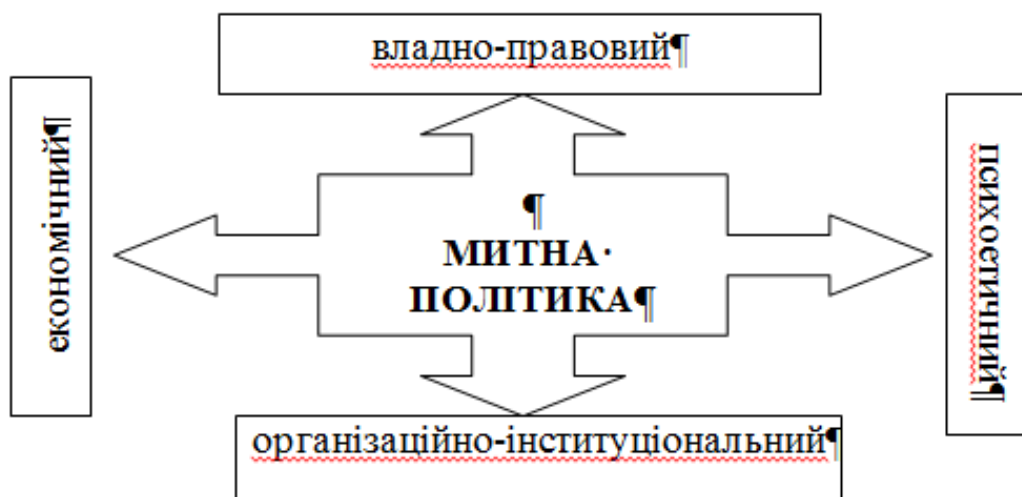

Рис. 1.1. Теоретичні підходи до трактування дефініції митної політики [1]

Владно-правовий підхід до трактування митної політики зосереджений на розкритті його головних позицій через вплив, зосереджених на утримання, отримання та застосування державної влади в галузі регулювання міжнародних економічних зв'язків. За чинним критерієм, митна політика - це система або сукупність заходів, комплекс регулювання зовнішньоекономічної діяльності, насамперед, адміністративно-владного характеру, які опоряються та формуються за допомогою нормативно-законодавчої основи і т.д.

Організації та установи, зосереджені на адміністративних та законодавчих інституціях, пов'язаних з реалізацією та розвитком митної політики.

У цьому стандарті митна політика реалізується через національні організації та установи, за допомогою яких митну політику можна вдосконалювати, формулювати та вдосконалювати. Це, перш за все, органи законодавчої та адміністративної влади, різноманітні кваліфіковані організації, пов'язані з ними відомства та міністерства, які встановили заборони та дозволи чи обмеження на переміщення фізичних осіб та товарів через митний кордон України та сформували свій контроль. В обов'язки митного органу входить першочергове формування, впровадження та формулювання цієї політики.

Економічний підхід митної політики загалом поєднується з реалізацією внутрішньої та зовнішньоекономічної політики України, заснованої на

альтернативах та найкращих брендах економічних відносин із зарубіжними країнами: протекціонізм, вільна торгівля чи узгоджене поєднання.

Психологічна етика. Відповідно до псих етичних стандартів, митна політика реалізується через особливі характеристики психологічних відносин, що формуються в процесі їх удосконалення та сприйняття. Однією з найважливіших цілей митної політики є уніфікація національної та колективно-індивідуальної сфер економіки за допомогою митниці та митних відносин.

Завдяки більш детальним стандартам функціонального поділу, П. Пашко [12] реалізував, а також підкреслив основні функції митної політики: фінанси та економіка; нагляд; захист; контроль і організація; інформація та статистика; та міжнародна політика (рис. 1.2).

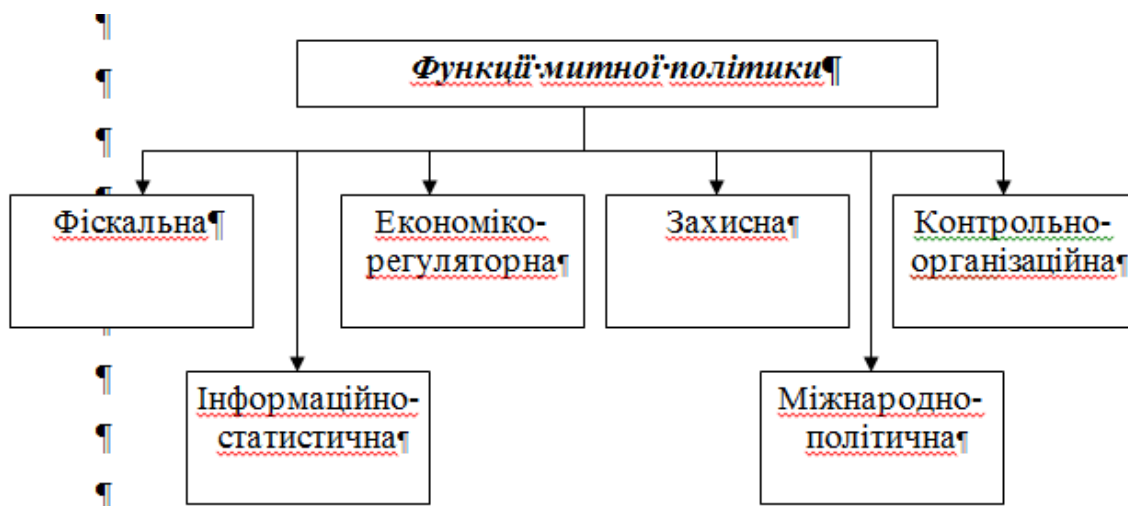

Рис. 1.2. Функції митної політики [1]

Метою фіскальної функції митної політики є наповнення державного бюджету за рахунок податку на додану вартість та тягаря податку на споживання при проходженні митниці товарів.

Функція економічного коригування передбачає дії держави та її формальних інститутів у зовнішньоекономічних відносинах за допомогою неекономічних та економічних (адміністративних) методів для коригування остаточного формування та формування національних інтересів та інтересів вітчизняних товаровиробників. Вимоги до їх зручності формують міжнародно-правові зобов'язання країни в політичній та економічній сферах.

Використовується ось ця функція в правовому методі як-от нормотворчість (прийняття, підготовка, стеження результативності й огляд регуляторних подій в поставі Законів України про оформленні ставок мита, вирішення виконавчих органів стосовно уведення нетарифних методів регулювання тощо) і у організаційному принципі регулювання, шляхом реалізації митної справи.

Функцію захисту часто називають «охоронною», але як функція внутрішньої політики вона важливіша за просту національну правоохоронну діяльність. Основною метою цієї функції є захист країни від внутрішніх і зовнішніх загроз, точніше: захист національної безпеки України, збереження зовнішньої безпеки, соціальної організації, етики, захисту національної торгівлі, захисту інтересів споживачів, створення вимог для підтримки міжнаціонального когорта Законність національних митних кордонів, транспортних засобів та товарів, поступова боротьба з митними порушеннями та контрабандою, захист прав інтелектуальної власності, сприяння антимонопольній політиці, сприяння екологічним засадам, впровадження методів боротьби з корупцією, забезпечення судових та експертних операцій, петицій, захист історичних та культурного доступу, Допомога в боротьбі з міжнародною злочинністю, тероризмом тощо.

Основною метою контрольно-організаційних функцій є створення умов і рекомендацій для переміщення транспортних засобів і товарів через митні кордони та здійснення маршрутів через митний контроль та оформлення, іншими словами, перевірка законності їх переміщення через митні кордони. Митні кордони, використання митних складів, розташування пунктів пропуску, координація відкриття вантажного митного комплексу, дублювання відповідних досліджень тощо.

Контрольно-організаційні функції включають страхування, яке використовується так само, як і правові норми, формування вимог до документів, декларацій та розслідувань для забезпечення належного митного оформлення та митного контролю, гарантії класифікації зв'язку, методи промислового контролю, оптимізацію митної системи тощо.

Інформаційно-статистичні функції є важливою частиною координації дій митних органів. Це відносно нова функція, пов'язана з розвитком комунікаційних технологій та появою Інтернету, яка дає право митниці здійснювати онлайн-контакти з іноземними суб'єктами господарювання та запроваджувати онлайн-декларації, які відповідають результатам митного нагляду через ці мережі.

Міжнародно-політичні функції полягають у задоволенні потреб міжнародної інтеграції, реалізації міжнародно-правових заходів, розвитку національного митного співробітництва, фінансовому та організаційному сприянні приєднанню до розвитку митниці.

Щодо відкриття механізму справляння митної політики аналізуємо принципи формування й приклади регулювання митної політики держави (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Форми (моделі) реалізації та заходи регулювання митної політики держави [1]

Митна політика в сфері міжнародно-економічних зв'язків в загальному відтворюється у декількох прикладах, що втілюються за допомогою загальних заходів до іноземної торгівлі: фритредерство та протекціонізм, щодо визначення, зазвичай, масштабом втручання держави в міжнародну політику.

Отож, митна політика країни, залежить від масштабу її втручання в їхню міжнародну торгівлю, також проявляється в декількох видах: політика протекціонізму і політика світової торгівлі (фритредерства).

Протекціонізм (від англ. protectionism, від лат. protectio – захист, прикриття) [1]. Зміст протекціоністської політики складає в штучному обмеженні конкуренції в деяких країнах, допомозі державним виробникам контролювати зовнішні ринки, виконанні зовнішньополітичних нормативів держави, наданні державної експортної допомоги, створенні умов для піднесення державної економіки. Протекціоністська політика передбачає підвищення імпорتنих тарифів, нетарифні, адміністративні, правові обмеження або абсолютну заборону на імпорт окремих видів товарів, державні субсидії, кредити, створення податкових пільг для державних експортерів. На даний момент національна протекціоністська політика суперечить правам зовнішньоекономічного законодавства та різноманітним персональним формам митного нагляду, майже не існує, поступаючись політиці вільної торгівлі.

Вільна торгівля (від англ. free trade – вільна торгівля) відзначається відсутністю чи максимальним втручанням країни в іноземну торгівлю, коли експорт чи імпорتنі операції реалізуються у розмірах в за ціною вільної торгівлі, які уклали на підставі співвідношення пропозиції та попиту. Політика вільної торгівлі у теперішній час виходить як-от національна політика із максимальним національним втручанням в іноземну торгівлю, що прогресує на базі декількох основних свобод: простому руху послуг, капіталів, товарів і людей, які, також, завбачує постання однакових вимог для державних й зовнішньоекономічних товарів, збільшення внесків імпорتنих мит, зменшення нетарифних обмежень тощо.

Зауважимо, що основні типи митної політики (протекціонізм і вільна торгівля), які суто вирішені, існують лише теоретично. Сучасна практика зовнішньоекономічних зв'язків у зарубіжних країнах полягає у поєднанні протекціонізму та лібералізації для формування більш повної форми національних інтересів країни, але основною домінуючою тенденцією все ще залишається політика вільної торгівлі. На основі основних заходів, що

реалізуються митною політикою, формується детальний тип митної політики, одним із прикладів якого є один із варіантів, наведених у додатку А.

Таким чином, митна політика є основною частиною національної політичної економіки, окремо зовнішньоторговельної. Поміж національного інструментарію між регулюванням іноземної торгівлі традиційно виокремлюють фінансові (економічні) й адміністративні.

1.2. Міжнародні економічні та торговельні тренди в умовах глобальної пандемії Ковід-19

Міжнародна економіка має тенденцію до глобалізації, яка сприятливо формує та розвиває глобальні ланцюги постачання. Проте пандемія COVID-19 спричинила до безповоротної зупинки чи сповільнення виробництва теоретично усі галузі по всьому світі. Це, у свою чергу, загрожує роботі глобального ланцюга поставок. Наразі модель глобального ланцюга поставок та митної політики характеризується важливістю та великою кількістю компаній-посередників, дехто вважає, що це одна з перешкод для розвитку ланцюга в умовах пандемії COVID-19. Саме цю думку розподіляє Д. Сімчі-Леві [14], фахівець з логістики із Массачусетського технологічного інституту (Massachusetts Institute of Technology, MIT), що підтвержує, а саме в 1980-ті роки велика кількість компаній перейшла на виробництво від Азії, окремо, до Китаю, з довгостроковою цілю підвищення виплат. У разі пандемії появиться одим з головних помилок подовження ланцюга поставок – є те що воно може «зламатися» в один момент і в будь-якому регіоні, які остаточно впливають на усю схему поставок.

Аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових даних із перешкод митної справи та логістики, науковцями доставлено найбільше уваги перевірці й розвитку: логістичних прикладів дистрибуції, раціональної структури засобів збуту продукції, дієвої маркетингової політики поділу в підприємстві [15, с. 92]; вакансій стосовно покращення впорядкування поставками [16, с. 133; 4]; методичних заходів через призначення особливого обсягу партії поставки [5];

критеріїв із покращення рівня сервісу й обслуговування споживачів [19; 20; 21; 22, с. 244; 10]; види, моделі покращення й стратегій управління ланцюгами поставок [24, с. 11; 25; 26; 27; 28; 29].

Наслідки появи пандемії Ковід-19 на покращення локальних ланцюгів поставок розглядають через вікно новітнього вектору іноземної економіки, а точніше: регіоналізацію виробництва, диверсифікацію ринку, яка призведе до локалізації та зміни ланцюгів постачань.

До основних перешкод, що сповільнюють покращення ланцюгів постачань у правилах пандемії СОУГО-19, стосується:

- недиверсифікованість ланцюгів постачає, що саме, у свою чергу, приведе до нестабільності організації логістичної діяльності;
- чинник розвинутості ланцюгів постачань, відмежування гнучкості та основного технологічного простору серед усіх ділянок глобальних логістичних сервісів;
- важлива роль Китаю як «іноземної фабрики»
- це призводить саме до серйозних правопорушення серед китайських ринків також наставляє під загрозу глобальний ланцюг поставок. Входячи з такої позиції, що більше 200 компаній з списку Fortune Global 500 працюють в Ухані, в високій, індустріальній провінції, саме де виникли перші спалахи та які більше постраждали від поширення вірусу [13].

Популярний вчений Д. Сімчі-Леві акцентує увагу на дійсне збільшення ролі Китаю у іноземній торгівлі. В цілому він вважає, «що в 2002 році, під час епідемії SARS, частина Китаю в глобальному ВВП складає 4,3%, то нині вона складає 16%». Швидке розповсюдження Ковід-19 та події, що використовуються владою для його стимулювання, стосуються серйозних наслідків для більших світових економік. За даними Національного Банку, наближається, що іноземний ВВП в 2020 р. буде відзначатися більш чітким підвищенням із часів Другої Світової Війни [13]. В даній ситуації пандемії Міжнародний Валютний Фонд чекає, насамперед економіка Єврозони зменшиться у 2020 р. на 10% і відбудують в 2021 р. на 6%. За цими даними Євростату, за січень-травень 2020 р. паралельно із подібними періодом 2019 р. іноземна торгівля між країнами-

членами ЄС зменшиться на 13,9%. В цілому можна підкреслити, щодо сфери транспорту та логістики незначно чутлива перед тими економічними скороченнями. Це представлено тими факторам, стосовно більше 80% міжнародного обсягу торгівлі складає на комерційні переміщення [13].

Запланований стан логістичних та транспортних компаній належить від форм політичної діяльності та масштабів бізнесу пацієнтів. Це стосуватиметься трансформаційної системи управління взаємовідносинами з споживачами та якістю логістичного сервісу. Пандемія Ковід-19 у значній формі доторкнулася й сфери автомобільних переміщень. Зауважимо цю точку зору для прикладу на польських перевізниках. Також, в 2019 р. вони були лідерами ЄС за об'ємами перевезень, перевищивши їх на 14%.

Становище пандемії на глобальні процеси в міжнародній економіці, окремо на логістику, Секретаріат СОТ вбачає, що розгляд тенденцій даних обсягів міжнародної торгівлі за докоронавірусний термін та передбачення даних на найближчий час, враховуючи дану складну ситуацію у світовій економіці, яка хилиться до вимушеного огляду як оптимістичних, так і песимістичних розгляду найближчого піднесення становища (рис. 1.4).

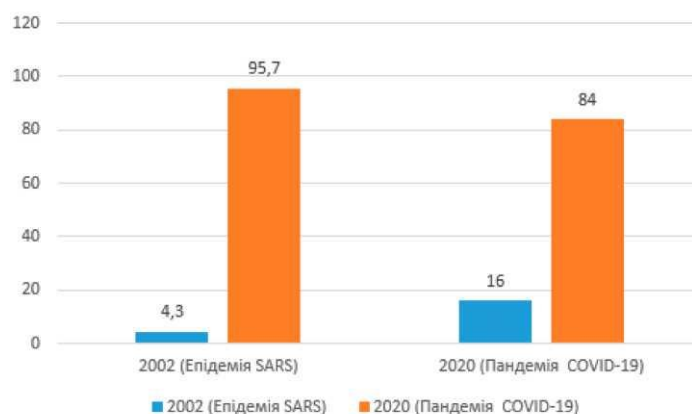

Рис. 1.4. Частка Китаю в глобальному ВВП [13]

СОТ розглядає 2 сценарії змін обсягу товарної торгівлі залежно від розглянутих факторів (рис. 1.5).

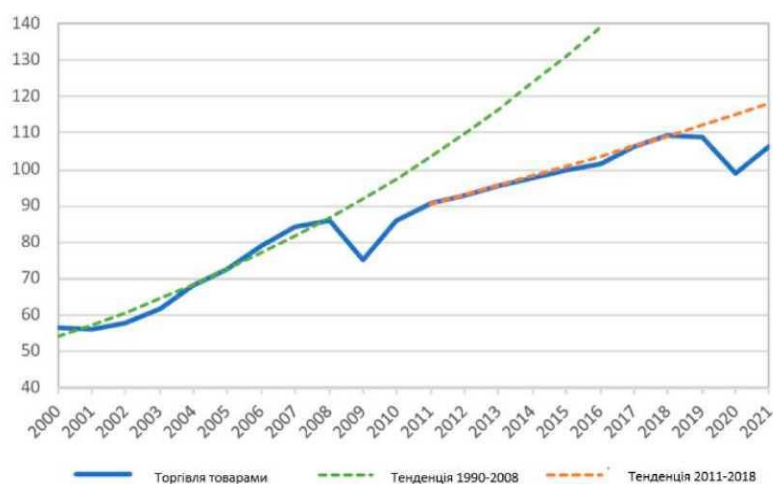

Рис. 1.5. Динаміка обсягу світової торгівлі товарами у 2000-2021 рр. [13]

Якщо буде повторний спалах пандемії буде потрібно низка подальших обмежень, які мають діяти на митну, податково-бюджетну політики та збільшення заборон на світовому ринку праці. З іншої сторони, прихід покращеної вакцинації буде допомагати пришвидшеному та кращому збільшенню виробництва і торгівлі на ринках. До різних покращених показників стосуються прихід новітніх інформаційних факторів, а саме штучний інтелект та технологічна комерція, покращення застосування новацій у стандартних галузях, яких змушували були ширше застосованими інноваційні технології щодо доставки послуг та товарів покупцям під час Ковід-19.

У СОТ вважають, що з початку лютого до середини червня 2020 року кількість замовлень з усього світу скоротилася майже на 80%, а кількість закордонних рейсів значно скоротилася. Протягом цього періоду кількість основних рейсів поступово зростала, збільшуючись до 57% на початку місяця (рис. 4). Хоча кількість рейсів у межах ЄС зросла до 95% від рівня лютого, найуспішнішою реконструкцією стала ЄС.

Статистичні дані транспортної компанії Bollore Logistics, масштабне запровадження вакцини не матиме великої дії на обсяги авіаперевезень, передбачається, що до вдосконалення майже згенерувало приблизно 65 000 тон авіаперевезень, що доцільно 0,3% авіаторгівлі у 2019 році, однак дія може бути найбільш значною, через вакцину яка буде видаватися партіями [13].

Привертає увагу співак Бартелемі Бонадіо з Мічиганського університету, «якщо він у формі ланцюга поставок, то через стандарт стабільності (здатність вийти з кризи) необхідно розрізняти постачання ланцюга поставок і надійність (здатність продовжувати працювати в умовах кризи)» [13]. Історія ланцюгів поставок в умовах пандемії показує, що вони нестабільні, але надійні, оскільки компанії сподіваються знайти правильні варіанти доставки якомога швидше. Підвищення стійкості є певним, але не за рахунок репатріації виробництва, оскільки локалізація складних ситуацій ще не відбулася. Є припущення, що в довгостроковій перспективі роботизація виробництва покращить місцеве виробництво та зменшить основні логістичні ланцюги. Він також передбачає велику національну диверсифікацію ланцюга поставок та розрахунок можливих геополітичних вигод.

Покращена інновація, яку спонукала пандемія, зможе більш-менш покращити розміри послуг праці, не дивлячись на все, що ринок товарів та послуг підтримує зниження. Але варто зауважити, якщо підвищення ринку праці невимушено належить від характеру тривалої дії COVID-19 на ринок праці.

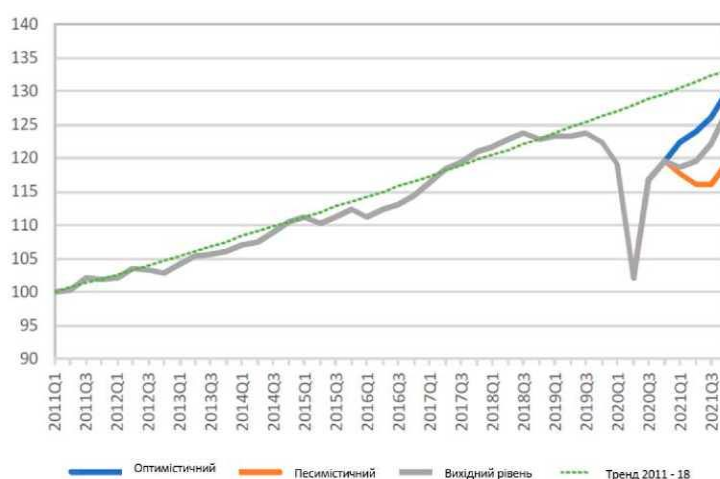

Рис. 1.6. Оптимістичний і песимістичний сценарії обсягу товарної торгівлі [13]

Д. Пейна економіст ділового журнал Kiplinger вважає, що порушення у ланцюжках поставок турбують не тільки Китай. Фірми, що експортують запчастини чи сировину із Південно-Східної Азії, зустрічаються, а саме, що їх роботодавці, в свою чергу, належать через поставки сировини із Китаю, для

прикладу, швейні фабрики у Камбоджі призупинилися насамперед дефіцит тканини в Китаї.

На думку, Сімчі-Леві – «компанії з усього світу зобов'язані побільше інвестувати у логістику» [14]. Науковець вважає, що вони зобов'язані розуміти не тільки своїх роботодавців, але і постачальників.

Таблиця 1.2

Динаміка обсягу торгівлі товарами за 2015-2021 роки [13].¶

Показники	Роки						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Обсяг світової торгівлі	2,3	1,4	4,7	2,9	-0,1	-9,2	7,2
Експорт							
Північна Америка	2,6	0,7	3,4	3,8	1	-14,7	10,7
Південна і Центральна Америка	0,6	1,3	2,9	0,1	-2,2	-7,7	5,4
Європа	2,9	1,1	3,7	2	0,1	-11,7	8,2
Азія	1,3	2,3	6,7	3,7	0,9	-4,5	5,7
Інші регіони (с)	1,8	3,5	0,7	0,7	-2,9	-9,5	6,1
Імпорт							
Північна Америка	5,2	0,3	4,4	5,2	-0,4	-8,7	6,7
Південна і Центральна Америка	-7,6	-9	4,3	5,3	-2,1	-13,5	6,5
Європа	3,6	3	3	1,5	0,5	-10,3	8,7
Азія	2,1	2,2	8,4	4,9	-0,6	-4,4	6,2
Інші регіони (с)	-3,9	-4,5	3,4	0,3	1,5	-16	5,6

В часи розповсюдження загрози пандемії підприємства мають можливість зробити деякі заходи задля охорони своїх дій у ланцюжку поставок. Фірми, що працюють чи мають ділові стосунки у Китаї та різних заборонених країнах, заходи можуть мати: інформування співробітників про симптоми і профілактиці пандемії; збільшенню протоколів скринінгу; заборону неважливих поїздок та підтримування гнучкого графіку роботи; погодження ІТ-сфер та підготовка із непостійними робочими вимогами; оформлення заходів наступності для головних керівних посад; зосередження на переміщенні грошових потоків.

Для підприємств які виготовляють, покращують чи поширюють роботодавців у Китаї та різноманітних заборонених країнах, шляхи можуть мати : покращення уваги на управлінні працівниками/робочою силою; фокусування на ризиках постачальників початкового рівня; опис розширених мереж постачання; міркування та раціональне використання джерел Впровадження;

відновлення економії запасів і прогнозних параметрів; оновлення через відкриття компанії; орієнтація на гнучкість підтримки виробництва; оцінка селективних методів та певної потужності вхідного товарного потоку; розробка загальних сценаріїв.

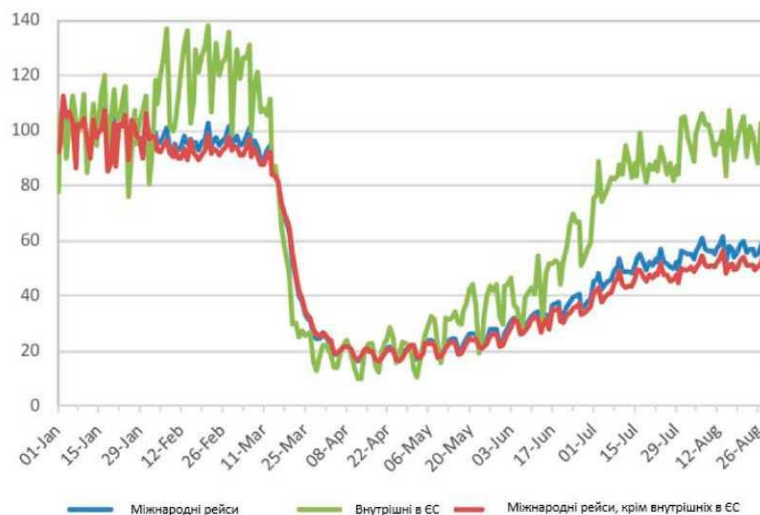

Рис. 1.7. Міжнародні комерційні рейси 1 січня 2020 р - 31 серпень 2020 р. [13]

Для компаній, які продають товари в Китай або інші країни, кроки можуть включати: розуміння впливу попиту на бізнес; підтвердження короткострокової стратегії синхронізації попиту і пропозиції; підготування до потенційних зрушень каналів; оцінювання альтернативних варіантів логістики; відкриття каналів зв'язку з ключовими клієнтами; підготування до відскоку; проведення глобального сценарного планування.

Нині очікується прискорення трансформації традиційної логістичної моделі лінійного ланцюга постачань у цифрові мережі, які забезпечують наскрізну видимість, оперативність реагування, можливість оптимізації поточних процесів. Варто відмітити, що в сучасних умовах необхідна якісно нова модель ланцюгів постачань. Багаторічний акцент на оптимізації ланцюгів постачань задля мінімізації витрат, скорочення запасів і збільшення використання активів усунув буфери і гнучкість для зменшення збоїв. COVID-19 показує, що багато компаній не повністю усвідомлюють вразливість своїх взаємовідносин у ланцюгах постачань до глобальних потрясінь.

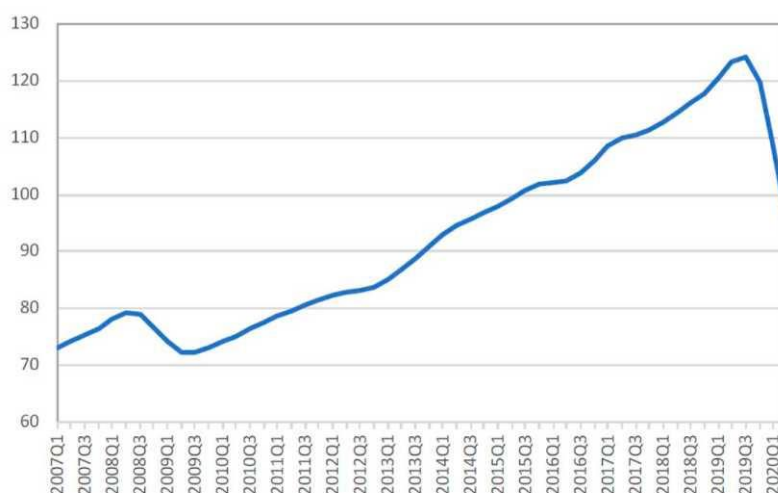

Рис. 1.8. Індекс активності в світовій торгівлі послугами за I кв. 2007 р. - II кв. 2020 р. [13]

Тому одна за одною з'являються нові технології для розвитку глобальних ланцюгів поставок, що значно покращило прозорість усього ланцюга поставок та підтримує здатність підприємств протистояти таким потрясінням.

Традиційна лінійна модель ланцюга поставок перетворюється на цифровий ланцюг поставок (DSN), в якому блоки з різними функціями використовуються спільно, а організації підключаються до свого повного ланцюга поставок, щоб забезпечити наскрізну видимість, співпрацю, гнучкість і оптимізація.

Використання цифрових технологій, таких як «Industry 4.0, Internet of Things, Artificial Intelligence, Blockchain, Logistics 4.0, Robotics» [13] і 5G, дозволить вам швидше вирішувати поточні проблеми та прогнозувати майбутнє. З досвіду реагування на інцидент з COVID-19 цифрова мережа постачання дає можливість швидко реагувати на багато можливих проблем: від загрози військових операцій і тероризму до банкрутства постачальників або різких змін на ринку.

Подальший розвиток логістичної галузі пов'язаний із загальним оздоровленням світової економіки, особливо торгової діяльності. На сьогоднішній день поява ефективної та широко впроваджуваної вакцини проти Covid-19 та усунення реальної загрози повторного глобального спалаху вірусу є головною основою логістики та функціонування світової економіки в цілому.

Тому, на думку вчених і практиків, глобальна система ланцюга поставок зараз сильно порушена, в основному через відсутність диверсифікованого ланцюга поставок. Це є результатом політики мінімізації витрат та існування великої кількості компаній-посередників за останні кілька років, що подовжує ланцюжок поставок та підвищує ризик їх зриву на різних етапах.

Висновки до I розділу

Митна політика України на сьогоднішньому етапі розвитку характеризуються рядом ключових ознак, які впливають на ефективність її функціонування, зокрема нами були з'ясовані наступні:

- Вплив негативних наслідків поширення коронавірусної інфекції ковід-19;
- Негативи організаційної побудови новоствореної митної служби;
- Великі обсяги корупційних явищ в сфері митного адміністрування;
- Зниження обсягів зовнішньоторговельних операцій, зокрема імпорту, експорту і транзиту;
- Низька мотиваційна компонента діяльності працівників митної служби;
- Політична турбулентність в державі, що впливає на функціонування податкових та митних інституцій;
- Застаріле матеріально-технічне забезпечення митниць і митних постів;
- Зростання рівня контрабанди товарів, що впливає на виконання фіскальних завдань митних органів;
- Мала ефективність технічних засобів митного контролю та кінологічного забезпечення тощо.

В результаті виявлені недоліки вітчизняної митної політики держави повинні налаштовувати наукові, управлінські ресурси в Україні на вироблення комплексної програми реформування митної системи України з урахуванням зарубіжних орієнтирів митного адміністрування та врахування критеріїв та стандартів міжнародних митних організацій, зокрема Всесвітньої митної організації.

Таким чином, вибір моделі митної політики України в умовах поширення глобальної пандемії Ковід-19 вимагає реформаторських зусиль законодавчої, виконавчої, судової гілок влади із застосуванням широкого кола наукових шкіл та ресурсів.

РОЗДІЛ II

ТРАНЗИТИВНІСТЬ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК ДІЇ КОВІД-ФАКТОРІВ

2.1. Моніторинг митної політики України в умовах пандемії

Згідно з офіційним веб-сайтом ВМО, «митна адміністрація в особі митників була однією з перших державних установ, які зустріли пасажирів і екіпаж на кораблях, літаках та інших транспортних засобах. З огляду на це, надзвичайно важливо включити митні органи, відповідальні за охорону праці, до складу механізму готовності та реагування» [38].

Основні заходи, розроблені ВМО для запобігання поширенню Covid-19, такі:

- створити «веб-сторінку, присвячену коронавірусу, на веб-сайті ВМО» [32];
- «у співавторстві з ВООЗ «Довідник з класифікації медичних виробів проти Ковид-19»» [39];
- «підготувати перелік пріоритетних лікарських засобів для митних цілей під час пандемії COVID-19» [40];
- «створити окремий розділ «Відповідь членів ВМО на пандемію Ковид-19»» [41];
- «партнерська організація публікує інформацію про стан пунктів пропуску різних видів транспорту в різних країнах світу та забезпечує її постійне оновлення» [42];
- «розпочати глобальну операцію під назвою «Стоп» для боротьби з незаконним обігом товарів, пов'язаних з COVID-19» [43].

Станом на 1 жовтня 2020 року в розділі «Відповіді членів ВМО на пандемію Covid-19» висвітлюються «практичні заходи, вжиті митними органами понад 110 держав-членів для запобігання та боротьби з поширенням COVID-19. Серед цих країн, хоча подібні інциденти є в багатьох країнах СНД (Білорусь, Росія, Вірменія, Азербайджан, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Молдова тощо), інформації про такі інциденти в Україні немає. Досвід митних органів у

всьому світі та їхня реакція на пандемію Covid-19 дуже різний і залежить від економічного розвитку» [41].

ВМО та ВООЗ спільно підготували «Посібник з класифікації кодів ГС для боротьби з медичними виробами з COVID-19» (станом на 2 червня 2020 р. випущено оновлену версію посібника 3.01 на заміну попереднім). «Посібник доступний англійською, арабською, іспанською, португальською та російською мовами, має 16 сторінок і містить орієнтовний перелік медичного обладнання, призначеного для боротьби з Covid-19. Зокрема, він включає наступні товари: тестові набори для виявлення COVID-19/обладнання та обладнання для діагностичних цілей; захисний одяг та подібні вироби; дезінфікуючі та дезінфікуючі засоби; обладнання для кисневої терапії та пульсоксиметри; інше медичне обладнання та обладнання та витратні матеріали. Слід зазначити, що країни можуть визначати свій перелік таких продуктів. Тому перед початком зовнішньоторговельного бізнесу медичними товарами для уточнення інформації необхідно проконсультуватися з митницею країни» [39].

Список пріоритетних лікарських засобів, підготовлений ВМО для митних цілей під час пандемії Covid-19, містить: «медичні матеріали та ліки для боротьби з Covid-19. Цей перелік призначений для надання допомоги посадовим особам митниці та учасникам зовнішньоекономічної діяльності у визначенні та класифікації митного оформлення. Перелік кодів ТС містить препарати, що використовуються для загального лікування госпіталізованих пацієнтів, а також деякі препарати, що використовуються безпосередньо для лікування COVID-19. Де можливо, ліки ідентифікуються за їх міжнародною непатентованою назвою (МНН)» [40].

Щоб запобігти незаконній торгівлі товарами, пов'язаними з COVID-19, ВМО та її члени успішно розпочали глобальну надзвичайну операцію під назвою «Стоп», про яку повідомлялося на онлайн-конференції 6 жовтня 2020 року. Операція є негайною реакцією ВМО у співпраці з 99 митними органами держав-членів для запобігання незаконному обігу ліків та медичних виробів, включаючи ліки та медичні вироби, пов'язані з пандемією COVID-19.

Під керівництвом Секретаріату ВМО акція триватиме з 11 травня по 12 липня 2020 року. Митним органам вдалося запобігти потраплянню незаконних та підроблених ліків та дезінфекційних гелів, які не відповідають жодним санітарним нормам, а також тестів на COVID-19, масок, окулярів, термометрів та медичного захисного одягу, які не відповідають санітарним нормам. внутрішній ринок.

Необхідні вимоги. Під час «припинення дій» загалом зафіксовано 1683 перехоплення. Він досяг понад 300 мільйонів одиниць. Ліки, а понад 47 млн. од. Медичне забезпечення (маски, рукавички, набір для тестування на COVID-19, термометр і захисний одяг) та приблизно 2,8 мільйона літрів дезінфікуючого засобу для рук. Операція врятувала тисячі життів, зробила кордон безпечнішим, пом'якшила вплив пандемії COVID-19 та захистила громадян від використання потенційно неефективного або навіть шкідливого медичного обладнання та обладнання. ВМО продовжує уважно стежити за ситуацією для подальших дій

Аналіз даних, отриманих під час операції, дозволив отримати інформацію: «про основні маршрути нелегального переміщення та найбільш часто продану продукцію, пов'язану з пандемією COVID-19. Результати та висновки цієї операції дозволять ВМО та її членам покращити управління операційними ризиками, з якими стикається митниця, та забезпечити більш ефективні цілі для боротьби з незаконним переміщенням товарів на глобальному, регіональному та національному рівнях» [43].

У той же час, 6 квітня 2020 року лідери ВМО та СОТ опублікували спільну заяву, в якій пообіцяли співпрацювати для розвитку торгівлі основними товарами, такими як медичні товари, продукти харчування та енергія. У той же час на національному та місцевому рівнях комунікація, координація та співпраця між суднами, портовими органами, митними та іншими компетентними органами спрямовані на забезпечення важливих лікарських засобів та обладнання, ключових сільськогосподарських продуктів та інших товарів і послуг, а також ліквідацію проблеми в міжнародному ланцюжку поставок Перерва для підтримки здоров'я та благополуччя всіх людей.

ВМО підготувала та опублікувала на своєму офіційному сайті додаткову інформацію, а саме: «щодо деталей митних процедур у контексті пандемії COVID-19. Зокрема, Додаток В.9 Стамбульської конвенції про тимчасове дозвіл на ввезення товарів з гуманітарними цілями. Опубліковано перелік національного законодавства для країн, які приймають тимчасову підтримку імпорту окремих категорій ключових медичних виробів (зниження або звільнення від прямих і непрямих мит і податків) для боротьби з COVID-19» [44].

Веб-сайт ВМО містить інформацію: «про стан пунктів входу та їхню діяльність, опубліковану партнерськими організаціями (IATA, ЄЕК ООН, Міжнародна морська організація, Всесвітній поштовий союз). Інформація відображається на глобальній карті за видами транспорту: повітряний (пасажирський і вантажний), морський, наземний, поштовий» [42].

Українська держава також вжила певних заходів на рівні Кабінету Міністрів України та Державної митної служби (Національної митної служби) «для запобігання поширенню COVID-19. Кабінет Міністрів України ухвалив постанову від 11 березня 2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню в Україні гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (зі змінами), карантин по всій Україні» [45]. «13 березня 2020 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 288-р «Щодо тимчасового закриття деяких пунктів пропуску на міждержавному кордоні та пунктів пропуску», відповідно до розпорядження, тимчасово закрито 94 пункти пропуску на міждержавному кордоні та пункти пропуску. На 49 пунктах пропуску призупинено пішохідне обслуговування. До наказу внесено вісім змін, згідно з якими знято обмеження на закриття пунктів пропуску, пов'язані зі послабленням карантинних обмежень. Станом на 16 вересня 2020 року тимчасово закриті 38 пунктів пропуску та пропуску на державному кордоні» [46].

Вжиті заходи зачіпають усі сфери національного життя, у тому числі роботу митних органів Державного головного митного управління, переміщення товарів і транспортних засобів, оформлення митних декларацій та інших митних документів посадовими особами митниці (табл. 2.1).

Порівняно з 2019 роком загальна кількість транспортних засобів, що пройшли через митний кордон України з січня по вересень 2020 року, зменшилася більш ніж у 2 рази або на 106% – з 13,8 до 6,7 млн. Крім того, падіння імпорту та експорту майже однакове.

Таблиця 2.1

Обсяги пропуску через митний кордон України транспортних засобів і товарів у січні-вересні 2019-2020 рр. [47]

Показник	Одиниця виміру	Січень-вересень 2019 р.	Січень-вересень 2020 р.	Відхилення, %
Пропущено через митний кордон України транспортних засобів:	од.	13.8	6.7	-106.0
на ввезення	¶	6.9	3.4	-102.9
на вивезення	¶	6.9	3.3	-109.1
залізничних вагонів	тис. од.	2 022.3	1 536.1	-31.7
морських суден	¶	12.4	12.4	0.0
річкових суден	¶	11.7	6.3	-85.7
автотранспорту	¶	11 530.8	5 019.4	-129.7
повітряних суден	¶	112.2	49.3	-127.6
інших транспортних засобів	¶	61.6	39.8	-54.8
Пропущено товарів через митний кордон України (крім товарів, що <u>переміщуються</u> стаціонарними млими транспорту):	млн т	247.0	246.4	-0.2
на ввезення	¶	70.9	63.9	-11.0
на вивезення	¶	176.1	182.5	3.6

За типами транспортних засобів кількість зниклих суден склала 12 400. Для всіх інших видів транспорту зниження становило від 31,7% для залізничного транспорту до майже 130% для автомобільного транспорту. Однак це майже не впливає на загальний обсяг товарів, що проходять через український митний кордон, а фізичний обсяг за дев'ять місяців 2020 року впаде лише на 0,2% до 246,4 млн тонн. Імпорт товарів скоротився на 11% до майже 64 млн тонн, а обсяг експорту збільшився на 3,6% до 182,5 млн тонн.

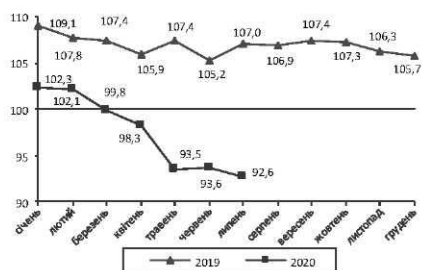
З січня по вересень 2020 року порівняно з аналогічним періодом 2019 року загальна кількість декларацій МД-2 на обробку корпоративних товарів зменшено з 3358,8 штук до 3176700 штук. Або 5,7%. Кількість виданих імпортів (надходжень) МД-2 зменшилась на 5,1%, а експорту (відвантажень) – на 3,7%.

Більш істотно зменшилась кількість МД-2, виданих для транзиту (-15,6%), що безпосередньо пов'язано із закриттям пунктів пропуску на кордоні (табл. 2.2).

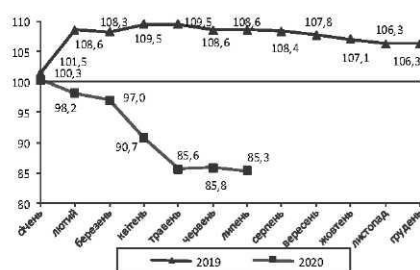
Таблиця 2.2

Обсяги оформлення митних декларацій та інших митних документів митними органами у січні-вересні 2019-2020 рр., тис. шт. [47]

Показник	Січень-вересень 2019 р.	Січень-вересень 2020 р.	Відхилення, %
Оформлено митних декларацій форми МД-2, у тому числі:	3-358.8	3-176.7	-5.7
на ввезення (надходження) на вивезення (пересилання)	2-258.7	2-149.4	-5.1
на прохідний транзит	748.7	722.0	-3.7
Оформлено інших митних документів:	1-221.1	607.8	-100.9
квитанцій МД-1	1-096.8	314.5	-248.7
оглядових розписів М-15	55.5	182.9	69.7
митних декларацій М-16	68.8	110.3	37.6

а

б

Рис. 2.1. Динаміка обсягів експорту товарів з України (а) та імпорту товарів в Україну (б), % у вартісному вираженні до відповідного періоду попереднього року (наростаючим підсумком) [48]

Ще гірша статистика щодо виконання інших митних документів: за січень-вересень 2020 року їх кількість зменшилася більш ніж вдвічі порівняно з аналогічним періодом 2019 року – з 1221,1 до 607800. В основному це пов'язано з тим, що митні квитанції, оформлені за формою МД-1, зменшені більш ніж у 3,5 рази, а митні платежі сплачуються при переміщенні громадянами товарів. Це пов'язано із заборонаю в'їзду в Україну іноземців, а громадянам України –

виїзду з інших країн. При цьому введена заборона призвела до збільшення майже на 70% кількості перевірочних листів М 15 і збільшення на 37,6% кількості митних декларацій М-16. Відповідно до цих списків товари, що відправляються в Україну міжнародними поштовими та експрес-відправленнями обробляються.

Пандемія COVID-19 призвела до скорочення зовнішньої торгівлі України в грошовому вираженні. З січня по липень 2020 року експорт товарів склав 26,629 млрд доларів США. У порівнянні з січнем-липнем 2019 року, доларів США або 92,6%, імпорт – 28,749 млрд доларів США. США або 85,3%. Від’ємне сальдо становило 2,1198 млрд доларів США. доларів США (від’ємне сальдо 4,968 млрд доларів США за січень-липень 2019 року), з коефіцієнтом покриття експортом 0,93 (січень-липень 2019-0,85) (рис. 2.1).

30 березня 2020 року Верховна Рада України ухвалила Закон України № 540-IX «Внесення змін до деяких законодавчих актів України, які покликані «забезпечити додатковий соціально-економічний захист від поширення коронавірусу (COVID-19)»» [49].

Відповідно до Закону № 540-IX Кабінет Міністрів ухвалив постанову від 20.03.2020 № 224, якою затверджує «впровадження для запобігання спалаху, епідемії та пандемії COVID-19, спричиненої коронавірусом, Позичування та ліквідація, звільнення від ввізного мита та податку на додану вартість» [50]. Відповідними постановами Кабміну внесено деякі зміни до переліку. Зокрема, відповідно до постанови від 22.07.2020 № 620 із пункту 1 назви постанови та назви переліку постанови вилучено слова «Звільнення та звільнення від ввізного мита». Таким чином, з дня оголошення постанови, тобто з 23.07.2020, окремі ліки та вироби медичного призначення більше не звільнятимуться від ввізного мита.

Постанова Кабміну спрямована на наповнення вітчизняного ринку та забезпечення медичних закладів необхідними товарами для запобігання поширенню Covid-19 та зниження вартості таких товарів, переважно для розмитнення. При цьому поза митниці місцезнаходження або в певний робочий час. Плата за митні процедури поза межами не стягується. У повноваженнях

Головного державного митного управління визначати асоціацію певних товарів із вищезгаданим переліком.

Воно також забезпечує та контролює: «правильність визначення митної вартості, класифікації та країни походження товарів, а також взаємодіє з митними органами та іншими уповноваженими органами в іноземних державах. Забезпечити справжність документів, що підтверджують заявлену митну вартість, класифікацію та країну походження товару» [50].

Також прийнято деякі нормативні закони та законопроекти щодо забезпечення трудових прав державних службовців, працівників державних органів, підприємств, установ та організацій під час ізоляції, а також внесено зміни до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення додаткового соціально-економічного захисту працівників. Зазначили, що з поширенням Covid-19 оголосили про відкладені зміни, які формують протиепідемічні заходи. Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2020 р. № 375, у тому числі: «для посадових осіб Національної митної служби, які під час виконання своїх службових обов'язків безпосередньо контактують з людьми, передбачено встановлення 50-відсоткової надбавки до карантину та 30 днів після карантинні витрати на заробітну плату (грошова гарантія)» [50]. «Відбулися певні зміни в торговельній та митній політиці, за якою контролює Міністерство закордонних справ України» [33]. Позитивним є те, що торгова політика ТОП-15 країн експортно-торговельних партнерів України не змінилася.

Це дає змогу українським виробникам: «експортувати свою продукцію на відповідні зовнішні ринки. Щоб запобігти перериванню ланцюга поставок, обмеження руху не поширюються на людей та транспортні засоби, які здійснюють перевезення вантажів автомобільним, залізничним, морським, річковим та повітряним транспортом, а також потоки зовнішньоторговельних товарів у країнах-партнерах та Україні. Проте деякі країни імпортують та експортують певні товари. На транскордонне переміщення бізнесу та персоналу накладено певні заборони та обмеження» [50].

Країни Європейського Союзу висловили стурбованість розпорядженням Європейської комісії 2020/402 від 14 березня 2020 року «Про примусову

ліцензію на експорт засобів індивідуального захисту (захисні маски, окуляри, рукавички, захисний одяг) з ЄС до третіх країн». Діє з 16 березня 2020 року. Ці заходи та обмеження були прийняті протягом шести тижнів, щоб задовольнити попит на медичне обладнання, призначене для реагування на поширення Covid-19 в Європейському Союзі.

Справжньою проблемою, що стоїть перед ВМО, є пандемія COVID-19, оголошена ВООЗ у березні 2020 року. Зусилля ВМО спрямовані на досягнення балансу між боротьбою з поширенням Covid-19, забезпеченням безперервності ланцюга поставок та пошуком практик митного управління під час пандемії. Особливу увагу митний орган приділяє вжиттю необхідних заходів щодо захисту працівників митного органу, які безпосередньо контактують з громадянами та перевізниками під час транзиту. Основними заходами, сформульованими ВМО для запобігання поширенню COVID-19, є: створення сторінки, присвяченої коронавірусу на веб-сайті ВМО; робота з ВООЗ над розробкою «Керівництва з класифікації кодів HS для медичних виробів для боротьби з COVID-19»; підготовка перелік пріоритетних лікарських засобів для митних цілей під час пандемії для полегшення його класифікації; створити окремий розділ «Реакція членів ВМО на пандемію Covid-19»; партнерські організації розмістити інформацію про стан точок входу та забезпечити її постійне оновлення; провести глобальну акцію під назвою «Стоп» для боротьби з незаконним обігом товарів, пов'язаних із COVID-19 та іншими аспектами.

Заборони та обмеження, накладені окремими країнами на торговельну політику, спрямовані на запобігання поширенню COVID-19. Заборона в основному стосується експорту ліків та виробів медичного призначення, зокрема медичних масок, захисного одягу та дезінфікуючих засобів. Деякі країни запровадили митні пільги або скасували ввізне мито на продукти харчування та медичні товари.

Кабінет Міністрів України затвердив впровадження переліку товарів (у тому числі лікарських засобів, виробів медичного призначення та/або медичної техніки), необхідних для запобігання спалахам гострих респіраторних захворювань, епідемій та пандемій, виникнення та поширення, розміщення та

ліквідації заходів. Хвороба COVID-19, спричинена коронавірусом SARS-CoV-2, буде звільнена від ввізного мита та ПДВ до 22 липня 2020 року, а з 23 липня 2020 року – лише ПДВ.

Таким чином, заходи, вжиті Україною у боротьбі з поширенням COVID-19, вплинули на роботу митних органів Державного головного митного управління. Деякі пункти пропуску та пункти пропуску на державному кордоні тимчасово закриті, 38 з них досі не працюють. Зменшився потік товарів і транспортних засобів та оформлення митних декларацій. Проте митники оперативно провели митні процедури відповідно до чинного українського законодавства та міжнародних договорів.

2.2. Макроекономічні параметри економіки та їх вплив на сферу експортно-імпортних операцій

Пандемія Covid-19 – це перший досвід в сучасній історії, коли суто біологічні чинники набули практично самостійного життя в соціальній сфері, виявившись у впливі на політику, право, соціально-економічні сфери, міждержавні відносини та спосіб життя громади. Поза надздібностями.

Через поєднання прямого біологічного впливу пандемії Covid-19 та кіберінформатики коронавірусу «міжнародне співтовариство впало в глибоку системну кризу в березні 2020 року. Через його унікальність видається доцільним ввести спеціальний термін «корона криза»» [51].

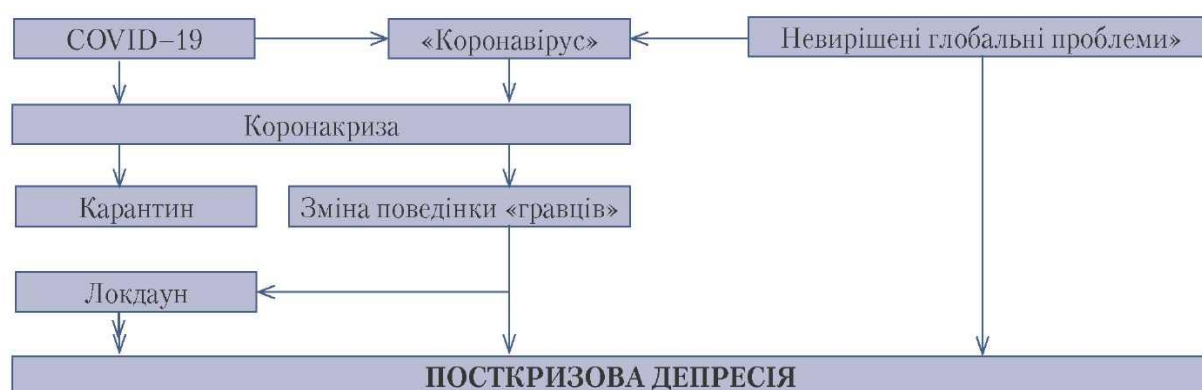

Рис. 2.2. Чинники посткризової депресії [51].

Ця криза не є «класичною» пандемією. Основна втрата трудового потенціалу припадає на заходи ізоляції. Зростання протестів змусили уряд прискорити припинення карантину, навіть за межами біологічних показань.

Ця криза не є «класичною» економічною кризою. Економічна блокада є результатом карантинних обмежень і ринкових реакцій, які гальмують економічний прогрес. Тому звичайна антициклічна політика неефективна.

Ця криза змінює стандарти поведінки основних «учасників» ринку економічного простору. Зміни в поведінці можуть призвести до несподіваних реакцій на важелі економічної політики, змінити конкурентне середовище та стати основним фактором посткризової депресії.

З 12 березня 2020 року в Україні вживаються активні заходи щодо стримування поширення COVID-19. Вибраний режим обмеження ізоляції має на меті якнайбільше відстрочити досягнення «піку» захворювання («плавна крива»), щоб зменшити навантаження на систему охорони здоров'я та посилити її потенціал за рахунок додаткових організаційних заходів та коштів.

25 травня відбувається перехід на адаптивні карантинні обмеження, тяжкість яких залежить від епідемічної ситуації в певній місцевості. Майже з початку 2020 року українська економіка опинилася в новій системі ризиків, пов'язаних зі світовою економічною рецесією, що заклало основу для уповільнення економічної динаміки. Значна частина підприємств різних сфер економічної діяльності раптово зупинилася, що значно погіршило економічну ситуацію.

З березня по квітень вживалися заходи щодо послаблення негативного впливу карантину на економіку та суспільство України. Три «пакети» законодавчих реформ забезпечують податкову підтримку підприємств. Перші податкові стимули для малого бізнесу та самозайнятих осіб для зменшення регуляторного тягаря. А також надати додаткову підтримку працівникам, які втратили роботу через неблагополучні верстви населення.

У першому кварталі «реальний ВВП у 2020 році на 1,3% нижчий за аналогічний період 2019 року (рис. 2.3). За прогнозами НБУ, падіння ВВП у другому кварталі 2020 року може скласти 11%» [51].

Рис. 2.3. Динаміка реального ВВП у 2018 - 2020 рр., у % до відповідного кварталу попереднього року [51].

У порівнянні з березнем 2019 року обсяг будівельних робіт у березні 2020 року скоротився на 11,6%, а у квітні – на 16,0% (див. додаток Б). Загалом будівельна галузь з січня по квітень 2020 року впала на 8,7%. За січень-травень сільськогосподарське виробництво скоротилося на 2,0%, з них господарства населення – на 3,7%.

У порівнянні з квітнем 2019 року продажі молока (фізичного) впали на 4,7% у квітні та на 3,6% у травні. Підприємства забили великої рогатої худоби – 20,7% і 13,9% відповідно, а свиней – 9,0% і 5,2% відповідно.

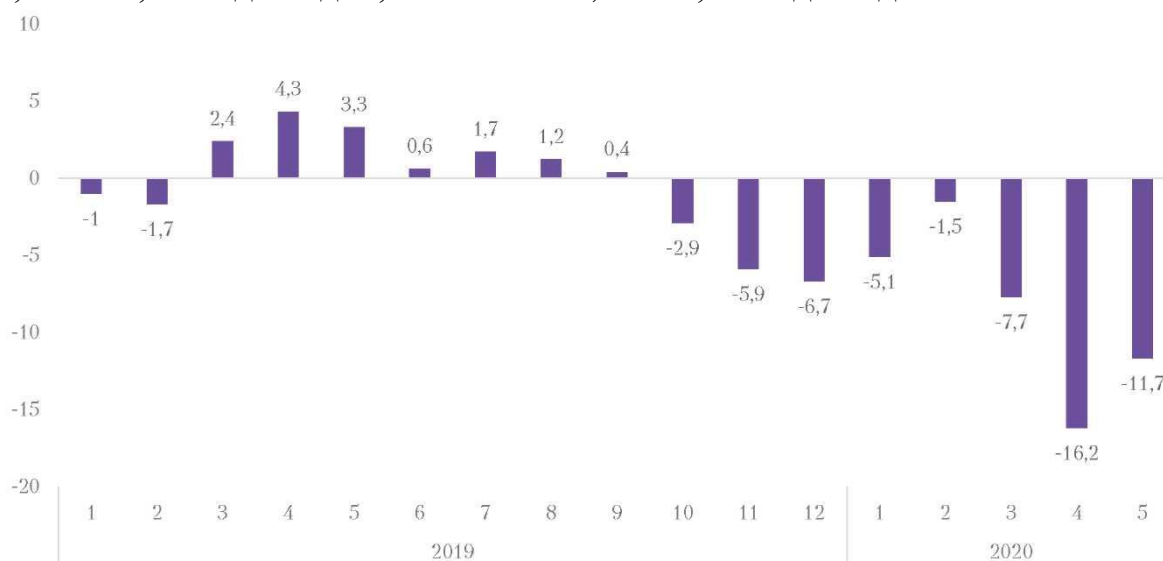

Рис. 2.4. Динаміка промислової продукції, % до відповідного місяця попереднього року [51].

«Обсяг вантажних перевезень транспортної галузі (без трубопроводів) за січень-травень зменшився на 14,8% порівняно з аналогічним періодом 2019 року, а кількість перевезених пасажирів – на 43,7%. Крім того, у міжнародній торгівлі мають місце кризові наслідки» [51].

Рис. 2.5. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами, % до відповідного місяця попереднього року [51].

Сильно постраждали туризм та готельне господарство. Можливі втрати туристичної галузі України оцінюються в 1,5 мільярда доларів США. Америка.

Зниження інвестиційної активності вплинуло на підсумки першого кварталу. Обсяг капітальних інвестицій у 2020 році зменшився на 35,5% порівняно з I кварталом 2019 рік споживчий попит впав.

Обсяг роздрібної торгівлі (фізичний обсяг) демонстрував значне від’ємне зростання лише у квітні і на кінець 5 місяців був ще на 3,1% вищим порівняно з минулим роком.

Позитивний імпульс для експорту товарів припинився. За підсумками січня-травня 2020 року обсяг експорту товарів скоротився на 6,6% у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року, а скорочення експорту різко прискорилося в травні. У структурі експорту зросла питома вага сировинних (сільське господарство, гірничодобувна промисловість) та низькотехнологічних галузей (харчова промисловість).

За підсумками січня-травня 2020 року імпорт товарів України скоротився на 13,0%. Основними факторами такої динаміки є падіння цін і зниження енергоспоживання, а також скорочення пропозиції машинобудівної продукції. Лише попит на імпорتنу сільськогосподарську продукцію та продовольство зберігає позитивне зростання

За даними Держприкордонслужби, з березня по травень додатне сальдо громадян України, які в'їжджають до країни, досягло 429 тис.

Підраховано, що ще 10% працівників, які систематично практикують сезонну роботу за кордоном, цього не роблять. Макропоказники також відображені у змінах до держбюджету України на 2020 рік:

- дохідна частина національного бюджету зменшена на 119,7 млрд Еміратів; -Видачки зросли на 82,4 млрд грн;

- дефіцит національного бюджету зріс майже втричі до 298,4 млрд ОАЕ (що становитиме 7,5% ВВП, що є найбільшим показником за останні 20 років).

Між тим, сумарно, за даними Казначейства, у січні-травні недонадходження до державного бюджету склали 43,8 млрд грн (план виконано на 89,9 %), місцевих бюджетів - на 12,2 млрд грн (90,2 % плану).

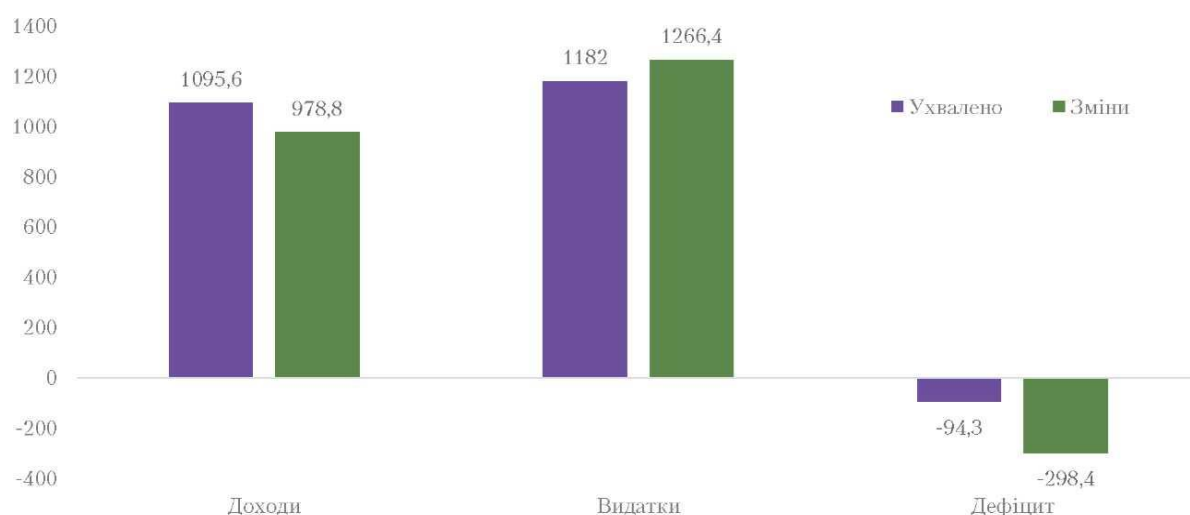

Рис. 2.6. Державний бюджет України на 2020 рік та його зміни, млрд. грн. [51]

Посилення нестабільності обмінного курсу: гривня, за даними НБУ, у березні знецінилася на 12,5 через відтік капіталу, інвестованого в ОВДП (приблизно 1,3 млрд. дол. США).

Рис. 2.7. Динаміка помісячних надходжень до Державного бюджету України в 2019-2020 рр., млн. грн. [51]

У квітні через відсутність очевидних ознак макроекономічної нестабільності тенденція до підвищення курсу відновилася. У періоди нестабільності НБУ витратив 2,2 млрд доларів на валютні інтервенції. Америка.

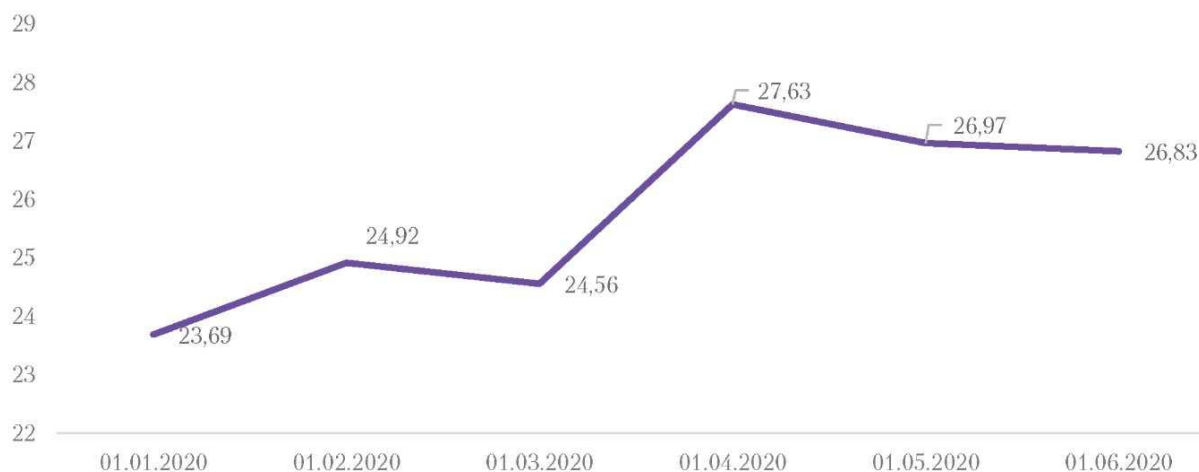

Рис. 2.8. Офіційний курс гривні до долара США у 2020 році, грн / дол.

Наразі карантин слабше впливає на Україну, ніж країни, які взяли подібні моделі запобігання поширенню COVID-19. Причина в тому, що фактичний внесок призупинених

індустрій у ВВП низький: туризм і розваги, торгівля, послуги, креативні індустрії тощо. Українській державі судилося боротися «на два фронти» – з наслідками коронакризи та впливом глобальної економічної депресії, яка обмежить екзогенні фактори, що активізують національну економіку.

Щоб динамічно виходити з кризи, нам потрібно подолати «пастку депресії» у трьох основних системних сферах:

1. Відновити функції основних механізмів грошово-кредитної та бюджетної політики для досягнення їх ефективності у здійсненні заходів щодо стимулювання економічного зростання та коригування структурних змін:

2. Шляхом адаптації до структури внутрішнього попиту, оптимізації інтеграції у світовий поділ праці, оптимізації структури національної економіки та відновлення чутливості до ендогенних факторів, що сприяють економічному зростанню.

3. На основі усвідомлення універсальності моделі економічного розвитку коригувати структуру національної економічної системи, консолідувати суспільство, реалізувати антикризову стратегію.

2.3. Аналіз діяльності митних інституцій в умовах коронакризи

В умовах складної перехідної економіки України та глобальної кризи COVID-19 актуальним є питання своєчасного надходження до державного бюджету достатньої суми. Вирішення цієї проблеми значною мірою залежить від системи оподаткування та управління податками та зборами відповідними контролюючими органами (у тому числі митними).

Визначено, що з 2013 по 2020 рр. максимальна кількість працівників у контролюючих органах скоротилася на 41,2%. Це пов'язано переважно з автоматизацією окремих процесів і процедур у стягненні та управлінні податками (впровадження електронного документообігу, електронного подання, корпоративного електронні послуги, зокрема електронний офіс платника, автоматична система відшкодування податку на додану вартість, електронна система управління продажем палива тощо). У процесі реорганізації загальна

кількість державних службовців ДФС, ДФС, Головного митного управління та його територій така ж, як і ДФС до реорганізації (рисунк 2.9).

Станом на 1 січня 2019 року дані ДФС щодо загальної чисельності митниці ДФС та фактичної чисельності працівників порівнюються та аналізуються з відповідними даними Національного митного управління. ДФС не має достовірних даних про чисельність персоналу та кількість працівників. фактична чисельність працівників її митних органів. Таким чином, за даними ДФС станом на 01.01.2019 р., чисельність працівників митниці ДФС становила 8 115, а фактична – 8 102, а за даними Нацмитниці – 10 144. І 10 268 осіб відповідно.

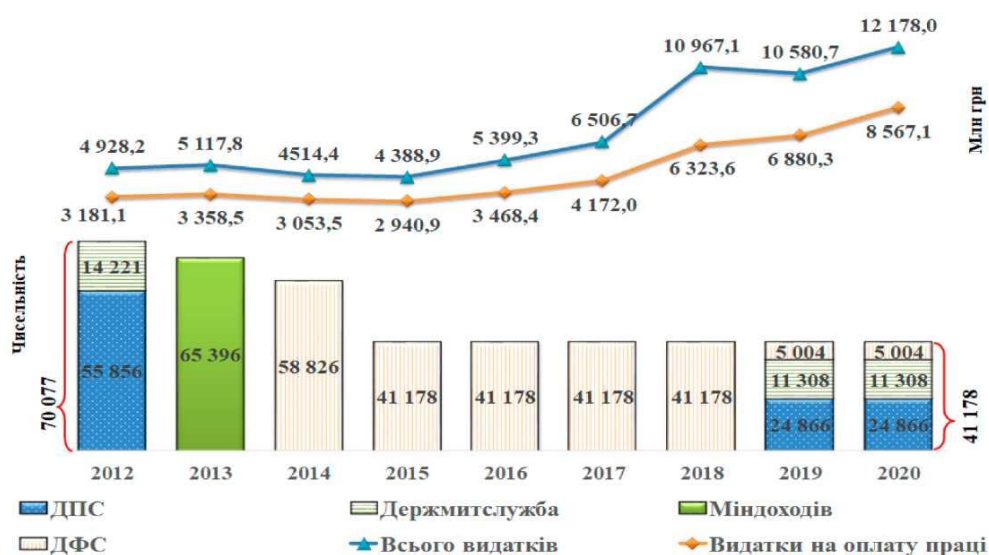

Рис. 2.9. Динаміка граничної чисельності працівників контролюючих органів і обсягів видатків за бюджетними програмами "Керівництво та управління" у сферах фіскальної, податкової та митної політики у 2012-2020 роках [52]

За даними Головного митного управління, Міністерство фінансів передало ДФС індикативне цільове значення 395,3 млрд загального та спеціального фондів національного бюджету ОАЕ для платежів, які контролюються митними органами, а фактично отримано 372,5 млрд ОАЕ, або 94,2%. Підтверджена цифра, розрив – 22,8 млрд грн; за станом на січень-квітень 2020 року індикативний індекс, засвідчений Головним митним управлінням, становить 132,1 млрд ОАЕ, а фактичне надходження 100,4 млрд ОАЕ, або 76%, є дефіцитом 31,7 млрд. ОАЕ (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз стану виконання індикативних показників до державного бюджету за джерелами надходжень (бюджетоформуючих) податків, зборів та інших платежів [52]

Найменування платежів	2019			Січень-квітень 2020		
	Індикатив	Факт	% виконання	Індикатив	Факт	% виконання
Платежі, що контролювалися митними органами ДФС і Держмитслужби						
ПДВ з ввезених на митну територію України товарів	321 244	289 760	90,2	108 192	78 347	72,4
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів	42 381	50 641	119,5	14 005	13 409	95,7
Ввізне мито	29 745	29 855	100,4	9 556	8 426	88,2
Вивізне мито	737	231	31,3	125	58	46,6
Єдиний збір	1 122	730	65,0	77	88	114,6
Плата за виконання митних формальностей	101	62	61,0	22	16	72,7
Інші платежі	-	1 172	-	-	-	53
Разом митні та інші платежі	395 330	372 451	94,2	132 127	100 394	76,0

У 2019 році рівень виконання експортних тарифів, зборів за митне декларування та індивідуальних зборів Головного митного управління збільшився на 31,3%, 61% та 65% відповідно. Вони становлять 119,5% акцизного податку на товари, що оподатковуються, ввезені на митну територію України, які контролюються митними органами.

За січень-квітень 2020 року не були виконані всі індикативні планові показники по митних платежах, вони були перевиконані

– збільшення на 14,6% від єдиного збору. За даними Мінфіну, виконанню індикативних планових показників збору тарифів до держбюджету на 2019 рік не сприяли, зокрема:

-зміцнити курс гривні. За даними Мінфіну, середній курс гривні до долара США у 2019 році становив 25,8 долара за долар США, при підготовці держбюджету враховувався прогноз курсу долара США за долар США. (У другій

половині 2019 року, за даними НБУ, курс долара США коливався близько 24 грн за долар США);

-з квітня 2019 року на митному складі запроваджено механізм імпорту природного газу, який може зберігати 1095 днів без сплати тарифу НАК «Нафтогаз України», тому прибуток з податку на додану вартість від імпорту природного газу у 2019 році відрізняється від минулого року за даними Мінфіну, порівняно зі зменшенням майже на 5,2 млрд. грн.

За даними Головного митного управління, на зниження митних надходжень з січня по квітень 2020 року впливають такі фактори:

- товар буде випущений у вільний обіг наприкінці 2019 року, а національна митниця планує розмитнити в січні 2020 року на суму 2,8 млрд ОАЕ (мита будуть перераховані в грудні 2019 року);

- розмитнення зареєстрованих транспортних засобів у Європі значно скорочено.

Таким чином, за січень-квітень 2020 року за таке митне оформлення було нараховано 1,4 млрд ОАЕ митних платежів у порівнянні з 6,9 млрд ОАЕ (податок на споживання

– 3,9 млрд ОАЕ, податок на додану вартість

– 2,3 млрд ОАЕ) та податок на імпорт у аналогічний період 2019 року. .

— 700 мільйонів гривень). При цьому з січня по квітень 2020 року імпорт і експорт автомобілів моделі скоротяться майже вдвічі порівняно з аналогічним періодом 2019 року, тимчасові ввезення зареєстровані та проходять транзитом у Європі.

Таблиця 2.4

Динаміка кількості ввезених легкових автомобілів та самохідних транспортних засобів громадянами та юридичними особами, у тому числі з метою особистого користування [52]

Період	Ввезено на митну територію України		Вивезено за межі митної території України		Різниця	
	тимчасово	транзит	тимчасово	транзит	тимчасово	транзит

2019□	2-763-583□	13-599□	2-719-554□	9-942□	44-029□	3-657□
у т.ч. січень-квітень 2019	750-389□	4-120□	742-946□	3-116□	8-043□	1-004□
Січень-квітень 2020□	419-162□	2-008□	404-647□	1-303□	14-515□	705□
%-4 міс. 2020 до 4 міс. 2019□	55,6□	48,7□	54,5□	41,8□	180,5□	70,2□
Разом 2019 і січень-квітень 2020□	3-182-745□	15-607□	3-124-201□	11-245□	58-544□	4 → 362□

-різниця між фактичним курсом долара США та прогнозом з січня по лютий 2020 року. Законом № 294 визначено, що річний обмінний курс становить 27 ОАЕ за долар США, а фактичний середній курс

— 24,5 ОАЕ за долар США, що означає, що макроекономічні прогнози є помилковими;

- непланове збільшення імпорту товарів, у тому числі очікування НАК «Нафтогаз України» щодо імпорту природного газу;

- у 2020 році імпорتنі тарифи будуть знижені в рамках виконання Україною союзної угоди з Європейським Союзом.

- зміни в структурі імпортованих товарів, скорочення фізичних кількостей, зниження світових цін на окремі товарні категорії;

- збільшити кількість пільг (пільг) по сплаті тарифів. Зокрема, за січень-квітень 2020 року сума умовно нарахованих імпортованих тарифів зросла на 5 млрд ОАЕ порівняно з аналогічним періодом 2019 року, збільшившись на 18,4%, а обсяг імпортованих товарів зменшився на 8,2%. (табл. 2.5).

Зазначимо, що сума умовно нарахованих імпортованих тарифів у 2019 році становить 59,9%. Його виручка (29,9 млрд грн), податок на споживання – 106,8%. Обсяг контрольованих митними органами доходів під час імпорту оподатковуваних товарів (50,6 млн. ОАЕ); податок на додану вартість – 7,7%. (289,8 млрд. грн.). З січня по квітень 2020 року ці показники становили 66,1%, 161%, 6,3% і 39,8% відповідно. Відповідно, це також підтвердило збільшення суми умовно нарахованих тарифів (допомоги) протягом досліджуваного періоду.

Таблиця 2.5

Аналіз сум платежів, нарахованих умовно при імпорті та експорті товарів [52]

Показники	Імпорту				Експорту					
	2019		Січень	% 4 міс.	2019		Січень	% 4 міс.	2020 до	
	Всього	в т.ч. січень	квітень 2020	4 міс. 2019	Всього	в т.ч. січень	квітень 2020	4 міс. 2019	2019	2019
Мито	17-878	5-463	5-572	102,0	31,2	50	21	23	112,1	39,0
Акцизний податок	54-053	16-152	21-589	133,7	39,9	0	0	0	0,0	0,0
ПДВ	22-278	5-451	4-919	90,2	22,1	0	0	0	0,0	0,0
Разом	94-210	27-066	32-080	118,5	34,1	60	21	23	112,1	39,0

Форму та обсяги митного нагляду протягом періоду огляду обиратимуть посадові особи митниці за результатами роботи системи управління ризиками та/або застосування АСУР.

За даними Головного митного управління, кількість митних декларацій (МД), у яких зафіксовано відповіді АСУ з січня 2020 року по квітень 2020 року та визначена посадовими особами митниці для проходження митних процедур, становила 1 681 600 МД, з яких 93,5% становить обробляється через ASUR. Доктор медичних наук (табл. 2.6).

Таким чином, у 2019 році митниця скоригувала (підвищила) значення тарифів, заявлених суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, на 39,5 тис., а сума становила 12,9 млрд ОАЕ.

Таблиця 2.6

Аналіз результатів опрацювання митних декларацій щодо дотримання митних формальностей [52]

Назва митного режиму	Кількість							
	у 2019 році	питома вага, %	у т.ч. встановлено розбіжностей, невідповідностей, порушення	% розбіжностей до МД	у січні-квітні 2020 року	питома вага, %	у т.ч. встановлено розбіжностей, невідповідностей, порушення	% розбіжностей до МД
МД, щодо яких зафіксовано реагування АСУР								
ВСЬОГО, у т.ч.:	1 320 411	100,0	200 514	15,2	251 474	100,0	23 606	9,4
Експорт	212 398	16,1	5 486	2,6	35 059	13,9	983	2,8

Імпорт	1-060-247	80,3	39	5,2	212-175	84,4	22-452	10,6
МД, за якими рішення про необхідність проведення митних формальностей прийнято посадовою особою митного органу								
ВСЬОГО, у т.ч.:	90-006	100,0	17-492	19,4	19-715	100,0	4-073	20,7
Експорт	12-223	13,6	1-220	10,0	1-579	8,0	276	17,5
Імпорт	74-349	82,6	15-746	21,2	17-432	88,4	3-689	21,2
Разом	1-410-417		218-006	15,5	271-189	-	27-679	10,2

З січня по квітень 2020 року відкориговано митну оцінку 6500 штук на суму 2,8 млрд ОАЕ, що в 2,4 рази більше за аналогічний період 2019 року, зменшившись у 1,6 раза, а сума нарахованих платежів зменшилась на 44,5 відсотка. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз результатів здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів [52]

Показники	2019	% 4 міс.	
	Всього	в т.ч. січень-квітень	січень-квітень 2020	2020 до 4 міс. 2019
Кількість випадків збільшення митними органами задекларованої суб'єктами ЗЕД митної вартості товарів	39-497	15-677	6-483	41,4
Сума збільшення митної вартості, млн грн	12-899,5	4-358,7	2-751,7	63,1
Сума донарахованих митних платежів, млн грн	3-235,6	1-279,8	710,5	55,5
% донарахувань до збільшеної митної вартості	25,1	29,4	25,8	-
Кількість оскаржень суб'єктами ЗЕД рішень митних органів	6-080	2-041	687	33,7
Сума оскарженої митної вартості товару, млн грн	1-500,3	579,6	287,9	49,7
Сума недонадходження донарахованих митних платежів у результаті оскарження рішень митних органів, млн грн	164,8	78,6	64,1	81,6
% недонадходжень платежів через оскарження	5,1	6,1	9,0	-
Кількість погоджень суб'єктами ЗЕД з рішеннями митних органів	27-511	12-246	2-731	22,3

У процесі контролю правильності класифікації товарів митного декларування, за даними УКТ ЗЕД, митниця у 2019 році вирішила змінити код вантажу УКТ ЗЕД майже 3000 разів і додала 150 млн грн. Митні платежі (табл. 2.8), з них 94,3%. Доплата (пропонується суб'єктом ЗЕД, становить 4,5% від рішення митного органу).

Таблиця 2.8

Аналіз результатів здійснення митними органами контролю за правильністю класифікації товару згідно з УКТ ЗЕД [52]

Показники	2019		% 4 міс.	
	Всього	в т.ч. січень-квітень	січень-квітень 2020	2020 до 4 міс. 2019
Кількість випадків зміни кодів УКТ ЗЕД товару, шт.	2 952	837	685	81,8
Суми донарахованих митних платежів, млн грн	150,0	39,3	40,2	102,3
Кількість випадків оскарження рішень митних органів, шт.	134	41	15	36,6
Оскаржена сума донарахованих платежів, млн грн	8,6	2,8	0,5	17,9
Кількість погоджень суб'єктами ЗЕД рішень митних органів, шт.	2 818	796	670	84,2
Сума сплачених митних платежів, млн грн	141,4	36,5	39,8	109,0

З січня по квітень 2020 року митниця вирішила змінити код вантажу УКТ ЗЕД 685 разів, додавши тарифи на 40,2 млн грн, що менше, ніж за аналогічний період минулого року, але більше. При цьому кількість звернень щодо змін коду товару зменшилась у 2,7 раза, зросла питома вага сплати тарифу через зміну коду товару УКТ ЗЕД. За даними Головного митного управління, усі нараховані тарифи, погоджені суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, сплачені згідно з рішенням митних органів.

За статистикою Головного митного управління, з січня 2019 та 2020 року по квітень 2020 року було виявлено 1767 та 512 порушень країни походження (невизначена країна) товарів, а також 2786 випадків відсутності (неточних) сертифікатів та 622 справи відповідно.

У разі виникнення сумнівів щодо достовірності документів про походження товару або достовірності інформації, що міститься в документах, у тому числі відомостей про походження товару, митниця звертається із запитом до органу, який видав товар, або до компетентного органу. Орган країни походження перевіряє ці документи щодо походження товару або надає додаткову інформацію.

У 2019 році кількість непідтверджених документів про походження товарів або недостовірних документів становила 2831, що в 4,5 раза більше, ніж у 2018 році, але сума сплачених митних платежів, у тому числі штрафів – 25,9 млн ОАЕ, на 14,0% більше, ніж у 2018 році. З січня по квітень 2020 року кількість таких документів досягла 682, що вдвічі перевищує митну вимогу за аналогічний період 2019 року. З бюджету до бюджету сплачено 3,3 млн ОАЕ, що в 5,5 раза менше, ніж за січень-квітень. квітень 2019 року (табл. 2.9).

Аналіз кількості документів, за якими походження товару не підтверджено, або документів, які визнано недостовірними [52]

Показники	2018	2019		% 2019 до 2018	Січень-квітень 2020	% 4 міс. 2020 до 4 міс. 2019
		Всього	у т.ч. січень-квітень			
Кількість документів, шт.	633	2 831	334	в 4,5 рази	682	204,2
Сума сплачених платежів з урахуванням штрафів, тис. грн.	22 718	25 907	18 146	114,0	3 305	18,2

Таким чином, за період із січня 2019 та 2020 року по квітень 2020 року, незважаючи на те, що виявлення документів, які не підтверджують походження товару або документів, визнаних недостовірними, значно зросло, штрафні санкції, у тому числі штрафи, були значно зменшені. Тарифна сплата, а саме: за недостовірний документ, виявлений у 2018 році, було виплачено в середньому 359 000 ОАЕ, у 2019 році – 92 000 ОАЕ, а з січня по квітень 2020 року – 48 000 ОАЕ.

За результатами 34 чергових перевірок (91,3%) встановлено порушення сплати тарифу. Зокрема, у 2019 році грошові зобов'язання з митних та інших платежів зросли на 6,5 млн ОАЕ, з них до бюджету сплачено 2,6 млн ОАЕ, або 39,8%. Сума, нарахована у 2019 році (табл. 2.10).

За результатами планової документальної перевірки, проведеної у 2019 році, податковий борг становить 500 тис. ОАЕ. Крім того, протягом 2019 року Державною податковою службою проведено 774 документальні позапланові перевірки щодо дотримання платниками податків вимог законодавства України про митну справу, з яких у 763 (98,6%) виявлено 477,1 млн порушень митних та інших платежів. грн., з яких до бюджету сплачено 25,4 млн. грн., або 5,3%. Нарахована сума, сума заборгованості з податку становить 292,9 млн. грн.

Таблиця 2.10

Аналіз результатів перевірок суб'єктів ЗЕД, проведених підрозділами аудиту територіальних органів ДФС і Держмитслужби [52]

Показники		2019 ^а	Січень-квітень 2020 ^а	Всього ^а
Планові перевірки ^б	Кількість перевірок ^б	37 ^а	- ^а	37 ^а
	Донараховано, млн грн ^б	6,5 ^а	- ^а	6,5 ^а
	Узгоджено, млн грн ^б	3,1 ^а	- ^а	3,1 ^а
	Рівень узгодження, % ^б	47,8 ^а	- ^а	47,8 ^а
	Сплачено до бюджету з урахуванням перевірок попередніх періодів, млн грн ^б	11,8 ^а	- ^а	11,8 ^а
	у т. ч. за перевітками звітного року ^б	2,6 ^а	- ^а	2,6 ^а
	Рівень сплати, % узгоджених сум ^б	83,3 ^а	- ^а	83,3 ^а
	Рівень сплати, % донарахованих сум ^б	39,8 ^а	- ^а	39,8 ^а

Відповідно до статті 494 Митного кодексу уповноважені посадові особи митних органів, які виявляють такі порушення, невідкладно повідомляють про кожен випадок порушення митних правил у форматі, встановленому ЦОВВ для забезпечення формування та реалізації державної фінансової політики.

Аналіз результатів правоохоронної діяльності митниці ДФС та Головного митного управління за досліджуваний період показав, що з січня по квітень 2020 року кількість порушень порівняно з відповідним періодом 2019 року зросла на 4,4%, але обсяг нарахованих платежів зменшилися в 2,1 раза (табл. 2.11).

Незважаючи на те, що з травня 2019 року зовнішньоекономічні скарги на рішення митних органів значно скоротилися, частка примусових і нарахованих платежів і сплачених штрафів зменшилась, особливо з січня по квітень 2020 року порівняно з аналогічним періодом 2019 року. У 1,7-2 рази.

Таблиця 2.11

Аналіз результатів здійснення митними органами контролю за доставкою суб'єктами ЗЕД товарів до митного органу призначення та дотриманням ними умов митних режимів [52]

Показники	2019 ^а		Січень-квітень 2020 ^а	% 4 міс. 2020 до 4 міс. 2019 ^а	Разом за 2019 і січень-квітень 2020 ^а
	Всього ^а	У т. ч. січень-квітень ^а			
Кількість встановлених порушень, шт. ^б	1-315 ^а	478 ^а	499 ^а	104,4 ^а	1-814 ^а
Сума нарахованих платежів, млн грн ^б	66,1 ^а	13,3 ^а	6,4 ^а	48,4 ^а	72,5 ^а
Складено адміністративних протоколів, шт. ^б	1-301 ^а	457 ^а	518 ^а	113,3 ^а	1-819 ^а
Заведено справ за ст. Митного кодексу, шт. ^б	1-262 ^а	419 ^а	510 ^а	121,7 ^а	1-772 ^а
- на суму, млн грн ^б	117,3 ^а	64,2 ^а	124,3 ^а	193,6 ^а	241,6 ^а
Застосовано штрафів за ст. Митного кодексу, шт. ^б	1-01 ^а	297 ^а	342 ^а	115,2 ^а	1-352 ^а
- на суму, млн грн ^б	361,9 ^а	230,9 ^а	36,8 ^а	15,9 ^а	398,7 ^а
Кількість оскаржених рішень митних органів, шт. ^б	131 ^а	53 ^а	14 ^а	26,4 ^а	145 ^а

Сума оскарження платежів, млн грн	23,5	2,1	0,2	9,5	23,7
Оскаржено адміністративних протоколів, млн грн	17,8	1,7	0,07	4,1	17,9
Кількість виконаних рішень митних органів, шт.	702,0	279,0	171,0	61,3	873,0
Сплачено платежів, млн грн	13,0	7,8	1,9	24,4	14,9
Оплачено адміністративних протоколів, шт.	691	264	168	63,6	859
% виконання рішень митних органів за кількістю	53,4	58,4	34,3	=	48,1
% виконання рішень митних органів за сумою	19,7	58,6	29,7	=	20,6
% виконання адміністративних протоколів	53,1	57,8	32,4	=	47,2
Стягнуто штрафів за ст. Митного кодексу, млн грн	4,8	1,2	1,5	125,0	6,3
% стягнення штрафів	1,3	0,5	4,1	=	1,6
Недонадходження до бюджету, млн грн	386,7	233,1	39,6	=	426,3

Крім того, відповідно до статей 470, 478-480 та 485 «Митного кодексу», у 2019 році та у січні-квітні 2020 року суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності не доставляється до митниці призначення та не дотримується митна система, 1,4 штрафу. для посадових осіб зовнішньоекономічної діяльності застосовуються Сума становить 398,7 млн. ОАЕ, з яких рівень оплати становить лише 1,6%.

Отже, за розглянутий період у зв'язку з тим, що суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, який доставив товар до митниці призначення, не сплатив нарахування з порушенням зовнішньоекономічної діяльності та з порушенням митної системи, до бюджету не надійшло 426,3 млн. гривень.

РОЗДІЛ III

ФОРМУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ МОДЕЛІ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРЕЗ ІМПЛЕМЕНТУВАННЯ ЗАРУБІЖНИХ ПРАКТИК

Формування внутрішньої моделі митної політики України в умовах COVID-19 має бути прикладом зарубіжних країн. Наприклад, офіційні веб-сайти Федерального управління з економічних питань та бельгійської митної адміністрації не повідомляли про будь-які обмеження в торгівлі чи перевезенні товарів. Торговельна політика країни також не змінилася.

Торговельна політика Данії суттєво не змінилася. У відповідь на поширення COVID-19 уряд тимчасово посилив прикордонний контроль на всіх пунктах пропуску.

Крім того, обмежено в'їзд іноземних громадян, які подорожують без поважних причин. Хоча поширення COVID-19 з лютого по квітень цього року було важким, інформації про можливі зміни в торговельній політиці Італії немає.

Уряд Німеччини заборонив експорт деяких медичних виробів, зокрема окулярів, респіраторів, захисного одягу та рукавичок. Країни Балтії не застосовують додаткові обмеження, заборони та винятки, встановлені загальноєвропейською системою.

Республіка Сербія заборонила експорт основних споживчих товарів, включаючи соняшникову олію, пшеничне борошно, цукор, каучук, хірургічні рукавички та інші рукавички, підгузки для дорослих і дітей, туалетний папір, хірургічні простирадла та плащі на термін до 30 днів. 15.03.20. Одяг хірургічний паперовий та текстильний, захисні маски, гумовий захисний одяг та окуляри, різні дезінфікуючі засоби.

З 12 березня 2020 року в Республіці Словенія оголошено надзвичайний стан. Усі залізничні та автобусні пасажирські перевезення через пункт пропуску між Італією та Словенією припинено. Крім медикаментів, засобів захисту та медичного обладнання, пошти та гуманітарної допомоги, також призупинено відправлення. Ізраїль не вводив серйозних обмежень на імпорتنі та експортні операції, пов'язані з пандемією COVID-19. Проте посилено санітарно-епідемічний контроль за імпортними товарами.

З огляду на залежність Ізраїлю від імпорту основних продовольчих та непродовольчих товарів, вживаються заходи щодо швидкого розмитнення та іншого митного оформлення імпортованих товарів. Морські та повітряні вантажні термінали Держави Ізраїль працюють у штатному режимі.

Досвід Республіки Корея позитивний, а вжиті заходи спрямовані на мінімізацію негативного впливу на економіку країни, яка характеризується високою залежністю від експорту.

Таким чином, під час внутрішньої епідемії експорт у лютому зріс на 4,5% у річному обчисленні, а експорт за перші 10 днів березня 2020 року зріс на 21,9% у річному обчисленні. Прикладом змін торговельної політики, пов'язаних із стримуванням Covid-19, є рішення уряду Катару скасувати шестимісячні імпортові мита на продукти харчування та ліки.

Уряд Перу вводить нульову ставку податку на імпорт ліків і ліків, щоб запобігти та зменшити поширення Covid-19. Введено встановлені тарифи на 65 продуктів, необхідних для боротьби з Covid-19, дійсні протягом 90 днів.

У зв'язку з закриттям прикордонних пунктів пропуску між двома країнами уряд Республіки Ірак вирішив продовжити призупинення імпорту та експорту товарів з Іраном та Кувейтом.

У контексті всесвітнього поширення Covid-19 зміни в торговельній та митній політиці інших країн висвітлюються на офіційному сайті МЗС України [33]. Удосконалення роботи митних установ є одним із важливих напрямів реформування внутрішньої митної політики. Тут також допоможе впровадження зарубіжного досвіду.

Митні органи світу активно впроваджують ініціативи щодо реформування та модернізації митниці. Мета цих проектів – дозволити митниці брати участь та уніфікувати митні процедури для вирішення умов і викликів 21 століття, використовувати інноваційні інструменти для вирішення проблем, пов'язаних з глобалізацією, а також у глобальному економічному ланцюжку поставок, епідеміологією під час перехідного періоду, до електронної комерції та складний перехідний період. Обмеження назавжди змінили традиції міжнародної торгівлі.

Підтримка керівних принципів Всесвітньої митної організації у напрямку модернізації митних органів привела до перегляду національних митних правил і кодексів, запровадження відповідних інструментів митного контролю та послуг, таких як «єдине вікно», запровадження уповноважених економічних операторів, Спільна система. Транзит і спрощення переміщення вантажів. Очікується, що модернізація митного законодавства та зусилля щодо вдосконалення митних процедур сприяння торгівлі нададуть митниці більше можливостей для виконання контрольних функцій при сприянні торгівлі.

Митний союз ЄС є прикладом того, як більш ніж півстоліття існує унікальна співпраця між європейськими країнами з різною історією, мовою, релігійними переконаннями, політичними переконаннями та економічним статусом. Для контролю використовується єдина система експортного нагляду, інформації та аналізу. імпорتنі операції, транзит товарів, застосування єдиних митних стандартів, митного законодавства та дотримання єдиних цінностей для забезпечення функціонування Митного союзу ЄС на єдиному ринку.

З практики митних органів ЄС видно, що адміністративні бар'єри мінімізуються на підставі рішень Всесвітньої митної організації Спрощення міжнародної торгівлі Світовою організацією торгівлі є одним із ключових напрямів реформування митниці, створюючи найкращі умови для митних процедур та нарощування потенціалу.

Виходячи з цих причин, розробка реформи державного управління митниці та використання сучасних інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності є одним із стратегічних напрямів підтвердження оптимізації національної структури митного органу, його організації та управлінського статусу.

Традиційно діяльність митних органів зосереджена на стягненні мит і податків з товарів, що перетинають митний кордон. В Україні протягом тривалого часу фінансова складова домінувала в діяльності та оцінці ефективності та якості управління митниці. Безумовно, тарифи є важливим джерелом доходів державного бюджету та національної економіки. Подібні заходи вжили багато країн світу, в тому числі й Європи – тарифи складають

значну частину доходів національного бюджету. Згодом роль митних органів надала їм статус важливих учасників законності та безпеки торгівлі, контролю за потоками товарів і ланцюжків поставок, полегшення торгівлі та сприяння надійним трейдерам, а також інноваційного розвитку державна система. влади.

Ці процеси є результатом активної участі ВМО та СОТ у процесі трансформації та реформування митних органів держав-членів ЄС – парламентів та митних комітетів та національних митних адміністрацій. Наприклад, Угода СОТ про спрощення процедур торгівлі, яка набула чинності 22 лютого 2017 р., розширила положення митної реформи та передбачила нарощування потенціалу, а також визначила найбільш ефективні зусилля щодо сприяння торгівлі та митній реформі в рамках СОТ [61].

Уряди в усьому світі усвідомлюють важливість сприяння торгівлі та його вплив на реформу та модернізацію митниці з метою покращення економічної спроможності та добробуту людей. З метою вивчення та узагальнення досвіду державного управління митниці, сприяння та посилення чистого врядування та цілеспрямованого розгляду відповідних заходів Європейський центр протидії корупції та доброчесності, зацікавлений у реформуванні та розвитку митниці у світі, розпочав дослідження [62] у країнах G20. Прогрес, досягнутий G20 у сфері митної реформи, свідчить про наявність потенційних напрямків для подальшого вдосконалення, а також про позитивний досвід країн, які досягли певного прогресу.

Багато країн у процесі модернізації митної діяльності досягли значних успіхів у таких сферах:

- законодавчий нагляд;
- розробити комунікаційні стратегії для зміцнення доброчесності та проведення антикорупційної діяльності;
- стратегія оцінки ризиків;
- спростити митні процедури;
- використовувати автоматизовані системи для підвищення ефективності та внутрішнього контролю;

- посилення передбачуваності та підзвітності митних процедур, у тому числі шляхом комунікаційної діяльності;
- інформувати громадськість про застосування митних правил, процедур і тарифів;
- належний розсуд керівництва;
- забезпечити безпеку та конфіденційність комерційної та особистої інформації користувачів митних послуг;
- сприяти ефективним комунікаційним каналам для надання послуг;
- удосконалити внутрішній аудит [54].

Включаючи ризики доброчесності в загальну оцінку роботи митної адміністрації, покращуючи моральний дух посадових осіб митниці, сприяючи залученню працівників до пошуку рішень для виявлення потенційних ризиків доброчесності та створюючи відкриту організаційну культуру, митна адміністрація може досягти подальшого прогресу в певних сферах. Перевіряйте потенційних посадових осіб митниці під час зарахування та надалі контролюйте їх діяльність. Перелік передового досвіду є стимулом для роботи митної адміністрації в період реформування та в поточній діяльності [62].

Міжнародні організації висунули та підтримали ініціативу щодо підтримки інформаційної бази даних, метою якої є оцінка та порівняння митного середовища різних країн з метою відстеження прогресу митної реформи. Серед них найбільша кількість інформації лежить в основі цих показників сприяння торгівлі Організації економічного співробітництва та розвитку, рейтингу бізнес-середовища «бізнес-середовище», бізнес-індикаторів Світового банку та індексу ефективності логістики; Індекс сприяння торгівлі Економічним форумом.

Рейтингові інформаційні ресурси вимірюють ступінь свободи або обмеження державних послуг, включаючи митну сферу, яка використовується в національних правилах торгівлі, якість інформаційної безпеки та технологій, звітності, моніторингу, досконалості інфраструктури та інших професійних сфер. Хоча цілі та критерії оцінки цих індексів різні, вони разом ілюструють важливий зв'язок між економічними показниками країни та питаннями, пов'язаними з митною діяльністю в цій країні.

Безумовний вплив на визначення рівня ефективності роботи митного управління має виважене управлінське рішення, а його прийняття та реалізація залежать від оптимальної системи розвитку структури митного управління країни. Протягом тривалого часу національне митне середовище перебувало в стані безперервного реформування, шукаючи найкращої адміністративно-структурної моделі, яка може забезпечити виконання державою своїх зобов'язань у союзних угодах з Європейським Союзом та Міжнародною митною організацією. Загалом структура митного управління країн-членів ЄС показана на рисунку 1. 3.1.

Митниці різних європейських країн диференціюються відповідно до прийнятої адміністративної моделі, що свідчить про відсутність базового єдиного методу формування структури митного управління країн-членів ЄС. Завдяки цьому методи митного управління кожної країни мають свої особливості, відповідно до її пріоритетів при формуванні митної політики, завдань митних органів у контролі зовнішньоекономічної діяльності.

Європейські країни не дотримуються єдиної моделі функції митного управління, вони можуть діяти як незалежні агенції, відділи Міністерства фінансів або спільні податкові та митні служби. Деякі відділи митного управління з незалежними та унікальними функціями та завданнями також мають досвід діяльності, реформ та шляхів визначення та вдосконалення діяльності в різні періоди та різні успішні періоди. Економічний розвиток, добробут і рівень соціального забезпечення населення залежать від рівня активності країни в міжнародних торгових відносинах.

Організаційно-ієрархічна структура управління митними адміністраціями країн-членів ЄС

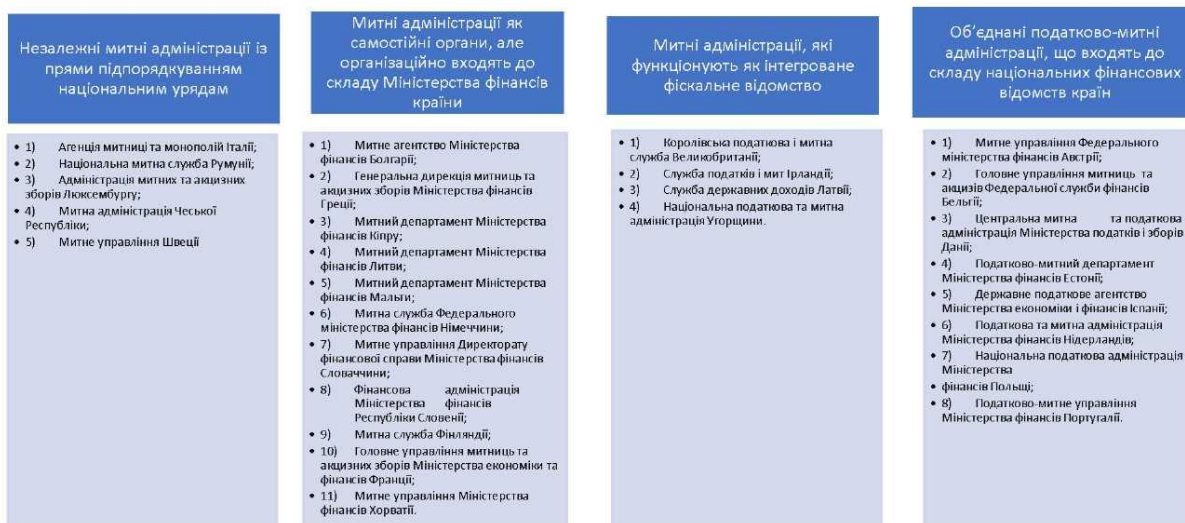

Рис. 3.1. Структура управління митними адміністраціями країн-членів ЄС [54]

З огляду на викладене, актуальність доцільності встановлення оптимальної моделі управління митними органами в системі державного управління не дає однозначної відповіді на питання про необхідність подальшої модернізації української національної митної служби. Доцільність застосування відповідної моделі безпосередньо залежить від потреб суспільства та країни.

Зусилля щодо реформування та модернізації митного адміністрування в основному зосереджені на спрощенні та уніфікації правил, систем і процедур, оскільки люди визнають, що надмірно громіздкі та непрозорі процедури створюють більше можливостей для пошуку каналів нелегального доходу та спонукають корупціонерів до участі в корупційних програмах. У цьому сенсі положення переглянутої «Аруської декларації про належне управління та боротьбу з митною корупцією» визнають ефективні заходи щодо реформування та оновлення відповідних інструментів митного нагляду. У декларації Комітету митного співробітництва з питань належного митного управління та протидії корупції зазначається, що «заходи реформування та модернізації мають бути комплексними та охоплювати всі аспекти діяльності та діяльності митниці» [64].

Дослідження Європейського центру протидії корупції та доброчесності [62] підкреслюють, що процес удосконалення митних систем і процедур має бути безперервним. Крім того, більшість митних органів, які взяли участь у

дослідженні, зазначили, що основою для розробки стратегій управління в митній сфері є чітко визначені вдосконалення митних систем і процедур, впровадження сучасних методів і методів митного контролю, а також безумовна рівень відповідальності. Робота з працівниками митниці.

Сучасна практика реформування та модернізації митниці включає різноманітні інструменти та процедури, які використовуються для цього країнами світу. Згідно з публікацією «Customs Integrity: Assessing Good Practices», напрями, які сприяють сталості процесу реформ у митній сфері, визначили наступне[62]:

- впроваджувати інноваційні методи управління ризиками, здійснювати моніторинг бізнес-процесів та оцінювати ефективність стандартів впровадження митних процедур;

- регулярно співпрацювати з неурядовими організаціями та представниками бізнесу для оперативного виявлення проблем та пропонування рішень для покращення процесу оформлення товарів;

- контроль та перевірка ефективності плану роботи митного органу;

- скласти перелік процедур контролю зовнішньоекономічних операцій для їх відповідності єдиним стандартам для спрощення та прогнозування діяльності трейдерів;

- рекомендується митним органам створити підрозділ, відповідальний за заходи, впровадження реформ і планів модернізації, а також створити стандартизовану та прозору систему звітності щодо ефективності заходів;

- залучення зовнішніх експертів з митних питань до формування планів комплексної реформи та модернізації;

- ефективне використання загального потенціалу митних органів, у тому числі інформаційно-комунікаційних технологій;

- впровадити комплексні заходи щодо управління кордоном із сусідніми країнами.

Діяльність великих європейських країн значно вплинула на впровадження унікальних форм удосконалення митного контролю, спрощення торгових операцій та роботи митного персоналу, які разом стали ефективними

інструментами, які використовуються національними митними органами на практиці. Найбільші мотиви для звернення є такими:

1. Технічні заходи. Royal Service Bureau (HMRC) використовує метод постійного вдосконалення PaceSetter [65]. Програма PaceSetter покликана спростити контроль за бізнес-операціями, підвищити ефективність діяльності за допомогою нових форм і методів роботи, а також допомогти підвищити ентузіазм співробітників HMRC. План полягає в тому, щоб допомогти HMRC мінімізувати витрати та збільшити надходження до бюджету [66].

Важливою частиною митної реформи є автоматизація митних процедур, використання ІТ-технологій та можливостей як ефективної форми митного контролю, а також використання широкого спектру інструментів для підвищення прозорості та підзвітності митного управління, інформаційного та електронного контролю. обробка даних для мінімізації людського фактора та прийняття несанкціонованих рішень.

2. Антикорупційний план. В Італії автоматизована система управління ризиками використовується як засіб запобігання корупції. Більшість податкових питань вирішується за допомогою системи електронного декларування, яка дозволяє обробляти податкові декларації у встановленому порядку; поєднує інформацію в митній декларації з вантажним маніфестом, який оператор подає до митниці; використовує автоматичний аналіз ризиків система управління інформацією, пов'язаною з товарами, які піддаються ризику неправильної класифікації, уникаючи ризику тарифів або нетарифних обмежень (квоти, ліцензії, дозволи тощо). Система автоматичного аналізу ризиків також містить електронний файл найнижчої вартості певних товарів (наприклад, текстилю), заявлених митною вартістю. Під час роботи системи автоматичного аналізу ризиків можна приймати рішення про подальші перевірки. Перевіряються ресурси адміністративної взаємодопомоги. Використовуючи алгоритми аналізу ризиків, автоматизовані системи вибирають операції перевірки, щоб зменшити випадковий вплив посадових осіб митниці [67].

Митне відомство Сполученого Королівства (HMRC) у питаннях безпеки митних службовців проводить перевірку всього персоналу на різних рівнях.

Управлінська перевірка є важливою формою діяльності з позиції стримання ризику корупції. Також у штаті HMRC створена спеціалізована команда, завданням якої є виявлення внутрішніх проявів шахрайства та зловживань доступом до конфіденційної інформації посадовими особами. Низка профілів ризику системи управління вводиться для виявлення невірноваженої або підозрілої поведінки працівника. Інформація аналізується та, де це необхідно, передається на опрацювання внутрішньому управлінню HMRC для подальшого розслідування й з'ясування фактів. Розслідування може призвести до санкцій за порушення правил поведінки або до потенційного кримінального провадження. Для полегшення роботи в кожній новій структурі існує вимога щодо впровадження аудиту. Це гарантує легкість ідентифікації дій в ІТ-системах, які виконуються працівником митниці [69].

3.Налагодити комунікаційну мережу з відповідними органами. Митна служба Німеччини використовує ІТ-програму ATLAS [68] - автоматизовану систему митного та регіонального митного оформлення. ATLAS забезпечує значну автоматизацію та контроль транскордонної торгівлі. Автоматизована система тарифного та регіонального митного оформлення встановлюється відповідно до частини 1 статті 6 Митного кодексу ЄС [70]. ATLAS обробляє заявки на переміщення товарів відповідно до відповідних митних процедур та формує адміністративні справи для зовнішньоекономічних операцій.

Це дозволяє декларанту складати митні декларації для переміщення товарів у вільний обіг, переробку та митне зберігання, а також подавати заявки на процедури реекспорту чи експорту. Архівні дані реєстрації митних декларацій надаються до Центрального управління аналізу ризиків (митниці), Федерального управління статистики, Федерального міністерства економіки та експортного контролю, Федеральної сільськогосподарської служби, аудиторської служби, Агентства митних розслідувань та Державного податкового управління відповідно до інформації. правила охорони. Для використання митного модуля ATLAS потрібне певне обладнання та програмне забезпечення. В ATLAS ваші дані можна надсилати в електронному вигляді до митних органів через Інтернет-ресурси.

4. Удосконалити процес управління персоналом митниці. Митні органи в країнах Європейського Союзу використовують широкий спектр перевірок безпеки під час прийому на роботу нових співробітників, але найпоширенішими перевітками є освітня інформація та поліцейські документи.

5. У формуванні та реалізації ініціативи беруть участь митники. На нашу думку, підтримка Німеччиною заходів щодо залучення інспекторів до вищого керівництва до цих процесів у процесі реформування та модернізації митниці є позитивною та перспективною. Це дає можливість використовувати інноваційні методи для вдосконалення операційної частини митного процесу, використовуючи знання, досвід і креативність персоналу. Якісні пропозиції щодо реформування та модернізації не лише підтримуються, а й фінансово заохочуються.

Організація системи управління ідеями дозволяє співробітникам вносити свої ідеї та пропозиції безпосередньо в систему автоматизації без персоналізації. Метою цієї концепції системи управління є збір інноваційних ідей, спрямованих на підвищення ефективності адміністративних та операційних процесів, покращення якості роботи та обслуговування, підвищення безпеки та гігієни праці, сприяння охороні навколишнього середовища, підвищення довіри працівників до керівництва та підвищення рівня адміністративної відділи більше піклуються про потреби громадян, виправити помилки управління, зменшити витрати та заощадити ресурси. Якщо їхні ідеї будуть визнані успішними, чиновники, які вносять свій вклад в систему управління ідеями, можуть отримати до 25 000 євро бонусів [62]. Враховуючи те, що європейські країни працюють над реформуванням митниці, важливою вважається здатність митних органів вжити заходів для реалізації нових проектів та ініціатив на основі початково поставлених цілей.

Огляд передового досвіду реформування митниці в країнах ЄС підкреслив важливість проблем, що виникли під час дослідницької діяльності, та створив умови для здійснення працівниками митниці системних реформ у всіх сферах митної діяльності.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження моделі митної політики України в умовах глобальної пандемії ми маємо можливість зробити наступні узагальнення.

1. У сучасній надзвичайно складній пандемічній ситуації держава відіграє важливу роль у процесі регулювання сфери зовнішньоекономічної діяльності. Завдання та принципи зовнішньоекономічної політики країни знаходять своє втілення в митниці у формі здійснення митної політики.

Митна політика України є національною політикою, основним її функціональним завданням є захист національних інтересів та національної безпеки України в політичній, економічній, соціальній, екологічній та інших сферах. Невід'ємна частина національної економічної політики.

Митна політика досягає економічних і політичних цілей, які визначаються національним устроєм, чинною правовою базою, соціально-економічним напрямком суспільства.

2. Майже з початку 2020 року українська економіка потрапила в нову систему ризиків, пов'язану зі світовою економічною рецесією, що заклало основу для уповільнення економіки. Значна частина підприємств різних сфер економічної діяльності раптово зупинилася, що значно погіршило економічну ситуацію.

З березня по квітень вживалися заходи щодо послаблення негативного впливу карантину на економіку та суспільство України. Три «пакети» законодавчих реформ забезпечують податкову підтримку підприємств. Перші податкові стимули для малого бізнесу та самозайнятих осіб для зменшення регуляторного тягаря. А також надати додаткову підтримку працівникам, які втратили роботу через неблагополучні верстви населення.

У першому кварталі. Реальний ВВП у 2020 році на 1,3% нижчий за аналогічний період 2019 року. За прогнозом Нацбанку, падіння ВВП у другому кварталі 2020 року може скласти 11%.

3. Заходи, вжиті Україною у відповідь на поширення COVID-19, вплинули на роботу митних органів Державного головного митного управління. Деякі пункти пропуску та пункти пропуску на державному кордоні тимчасово закриті,

38 з них досі не працюють. Зменшився потік товарів і транспортних засобів, а також обсяги оформлення митних декларацій. Проте митники оперативно провели митні процедури відповідно до чинного українського законодавства та міжнародних договорів.

За даними Головного митного управління, Міністерство фінансів передало ДФС індикативне цільове значення 395,3 млрд загального та спеціального фондів національного бюджету ОАЕ для платежів, які контролюються митними органами, а фактично отримано 372,5 млрд ОАЕ, або 94,2%. Підтверджена цифра, розрив – 22,8 млрд грн; станом на січень-квітень 2020 року індикативний індекс, завірений Національним митним управлінням, становить 132,1 млрд ОАЕ, а фактичне надходження 100,4 млрд ОАЕ, або 76%, – це розрив – 31,7 мільярд ОАЕ.

Аналіз результатів правоохоронної діяльності митниці ДФС та Головного митного управління за досліджуваний період показав, що з січня по квітень 2020 року кількість порушень зросла на 4,4% порівняно з аналогічним періодом 2019 року, але обсяг нараховані платежі зменшилися в 2,1 раза.

4. Діяльність основних європейських країн значно вплинула на запровадження унікальних форм удосконалення митного контролю та спрощення ведення бізнесу торговців та митників, які разом стали ефективними інструментами, які використовуються у національній практиці. Митні органи. Найбільша мотивація, яка використовується в Covid-19, – це технологічні ініціативи. Зокрема, Royal Service Bureau (HMRC) використовує метод постійного вдосконалення PaceSetter. Програма PaceSetter покликана спростити контроль за бізнес-операціями, підвищити ефективність діяльності за допомогою нових форм і методів роботи, а також допомогти підвищити ентузіазм співробітників HMRC. План полягає в тому, щоб допомогти HMRC мінімізувати витрати та збільшити надходження до бюджету.

Важливою частиною реформування митної політики України є автоматизація митних процедур, використання ІТ-технологій та можливостей як ефективної форми митного контролю, використання широкого спектру інструментів для покращення управління митними органами, прозорості та

підзвітності інформації та електронна обробка даних для максимального зменшення людського фактора та прийняття несанкціонованих рішень.

На нашу думку, підтримка Німеччиною участі інспекторів та вищого персоналу в процесі реформування та модернізації митниці є позитивною та перспективною. Це дає можливість використовувати інноваційні методи для вдосконалення операційної частини митного процесу, використовуючи знання, досвід та креативність персоналу. Якісні пропозиції щодо реформування та модернізації не лише підтримуються, а й фінансово заохочуються. Організація системи управління ідеями дозволяє співробітникам вносити свої ідеї та пропозиції безпосередньо в систему автоматизації без персоналізації.

Метою цієї концепції системи управління є збір інноваційних ідей, спрямованих на підвищення ефективності адміністративних та операційних процесів, покращення якості роботи та обслуговування, покращення здоров'я та безпеки, сприяння охороні навколишнього середовища, підвищення довіри працівників до керівництва та покращення адміністрування. турбується про попит громадян, виправляє помилки управління, зменшує витрати та економить ресурси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герчаківський С.Д. Митна справа : навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2020. 290 с.
2. Митна енциклопедія: У двох томах. Т.2/: Редкол.: І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький: ПП Мельник, 2013. С.32.
3. Сандровский К. Таможенное право в Украине : учебн. пособ. К.: Вентури, 2000. С. 4.
4. Таможенное право : учебн. М. : Изд-во БЕК, 1995. С. 9.
5. Ківалов С. В. Митна політика України : підруч. Одеса: Юридична література, 2002. С . 9.
6. Комментарий к Таможенному кодексу Российской Федерации. М.: Спарк, 1996. С. 24.
7. Митна енциклопедія : Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2013. С. 31.
8. Митний кодекс України від 13.03.2012 : URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.60.6&nobreak=1>
9. Козырин А. Н. Правовое регулирование таможенно-тарифного механизма (сравнительно-правовое исследование): дис. ... доктора юрид. наук. 12.00.02. М., 1994. С.17.
10. Бережнюк І.Г Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти : монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. С. 28.
11. Гребельник О. Митна справа : підруч. К.: Центр учбової літератури, 2010. С. 24-25.
12. Пашко П.В. Реалізація функцій митної політики України в умовах глобалізації. *Вісник КНТЕУ*. 2009. № 4. С. 6-8.
13. Трушкіна Н. В., Кітріш К. Ю., Шкригун Ю. О. Тенденції розвитку глобальних ланцюгів постачань в умовах Ковід-19. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Випуск 33. С.82-90.
14. Harvard Business Review. URL: <https://hbr.org/2020/02/how-coronavirus-could-impact-the-global-supply-chain-by-mid-march>.

15. Крикавський Є.В., Косар Н.С., Чубала А. Маркетингова політика розподілу. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 260 с.
16. Huemer L. Supply Management: Value creation, coordination and positioning in supply relationships. *Long Range Planning*. 2006. Vol. 39. No. 2. P. 133-153. URL: <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2006.04.005>.
17. Баррат К., Уайтхед М. Покупки для бизнеса. Что такое снабжение и управление поставками. Москва : Олимп-Бизнес, 2008. 276 с.
18. Шрайбфедер Дж. Эффективное управление запасами. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2006. 304 с.
19. Payne A. Handbook of CRM. Achieving Excellence in Customer Management. Oxford : Elsevier Linacre House, 2005. 460 p.
20. Kotler P., Keller K.L. Marketing Management. 14th edition. New Jersey : Prentice Hall, 2014. 720 p.
21. Ламбен Ж.-Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок. СПб : Питер, 2007. 800 с.
22. Souitaris V., Balabanis G. Tailoring online retail strategies to increase customer satisfaction and loyalty. *Long Range Planning*. 2007. Vol. 40. № 2. P. 244-261.
23. Партнерські відносини на ринку B2B та B2C : монографія. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2015. 232 с.
24. Beresford A.K.C., Pettit S.J., Whittaker W. Improving supply chain performance through quality management in a global distribution environment. *International Journal of Services and Operations Management*. 2005. Vol. 1. № 1. P. 75-89.
25. Blaik P. Logistyka. Konceptja zintegrowanego zarzadzania. Warszawa : Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2010. 480 s.
26. Мэрфи Пол Р., Вуд Дональд Ф. Современная логистика. 8-е изд. Москва : ООО «И.Д. Вильямс», 2017. 720 с.
27. Бауэрсокс Дональд Дж., Клосс Дейвид Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок. 2-е изд. Москва : Олимп-Бизнес, 2017. 640 с.
28. Petrunya Y.Y., Pasichnyk T.O. Impact of modern technologies on logistics and supply chain management. *Marketing and Management of Innovations*. 2018. Vol. 1. P. 130-139. <http://doi.org/10.21272/mmi.2018.1-09>.

29. Дубовик С.Г., Сигида Н.О., Спесивый Ю.Ю. Управление звеньями поставок предприятий, их сущность и структура. *Економіка і суспільство*. 2018. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/56.pdf
30. Кочубей Д. Управління мережевою структурою ланцюгів постачання. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 3. С. 19-27.
31. Message of the WCO Secretary General on the Coronavirus. Message of the WCO Secretary General on the Coronavirus. URL: <http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/media/newsroom/communiqués/2020/coronavirus-sg-video-message-en.pdf?la=en>.
32. COVID-19 - WCO updates. URL: <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/activities-and-programmes/natural-disaster/coronavirus.aspx>.
33. Про зміни в торговельній політиці іноземних країн у зв'язку із COVID-19. URL: <https://mfa.gov.ua/news/diznajtesya-bilshe-pro-zmini-v-torgovelnij-politici-inozemnih-krayin-u-zvyazku-iz-covid-19>.
34. Черкасский Б. Л. Глобальная эпидемиология. М.: Практическая медицина, 2008. 447 с.
35. Practical steps for business to fight COVID-19. International Chamber of Commerce. 2020. URL: <https://iccwbo.org/publication/practical-steps-for-business-to-fight-covid-19>.
36. Прус Л. Р. Особливості здійснення державної митної справи в умовах пандемії COVID-19. Актуальні проблеми забезпечення безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі: зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конф., Хмельницький, 2020. С. 49-54. URL: http://ndifp.nusta.edu.ua/files/doc/2020_Zbimyk_tez_Konf_NDCMS%2025-31.05.2020-1.pdf.
37. Несторишен І. В., Туржанський В. А. Аналіз рекомендацій ВМО щодо роботи митних адміністрацій в умовах пандемії COVID-19. URL: <https://www.ndifp.com/1360>.
38. World Customs Organization. URL: <http://www.wcoomd.org/en.aspx>.
39. HS classification reference for Covid-19 medical supplies 3.01 Edition. URL: http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/ru/pdf/topics/nomenclature/covid_19/hs-classification-reference_edition-3_ru.pdf?la=en.

40. WHO/WCO list of priority medicines and an updated joint WCO/WHO HS classification list for COVID-19 medical supplies now available. URL: <http://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2020/april/who-wco-list-of-priority-medicines-and-an-updated-joint-wco-who-hs-classification-list.aspx>
41. WCO Members' practices in the response to the COVID-19 pandemic. URL: http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/activities-and-programmes/natural-disaster/covid_19/covid_19-categorization-of-member-input.pdf?la=en.
42. Points of entry status and information published by partner organizations. URL: <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/activities-and-programmes/natural-disaster/coronavirus.aspx>.
43. Operation STOP: the WCO operation hits hard the illegal trafficking linked to COVID-19. URL: <http://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2020/october/operation-stop--the-wco-operation-hits-hard-the-illegal-trafficking-linked-to-covid19.aspx>.
44. WCO instruments and tools. URL: <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/activities-and-programmes/natural-disaster/coronavirus.aspx>.
45. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-п#Text>.
46. Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 березня 2020 № 288-р (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/288-2020-р#Text>.
47. Статистика декларування, переміщення товарів та транспортних засобів. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-mitnitsi>.
48. Зовнішня торгівля України товарами у січні-липні 2020 року. URL: www.ukrstat.gov.ua.

49. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19). Закон України від 30.03.2020 №540-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20/ed20200624#Text>.
50. Каравасєв Т., Калуга Н. Митна справа в умовах Ковід-19. *Вісник КНТЕУ*. 2020. №5. С.42-52.
51. Україна після коронакризи – шлях одужання. Тези наукової доповіді. К: Центр економічних і соціальних досліджень. 2020. С.38.
52. Звіт про результати аудиту ефективності діяльності Державної фіскальної служби України, Державної податкової служби України та Державної митної служби України. К: 2020, С.186.
53. Квеліашвілі І. М., Тоцька Т. С. Упровадження актуальних концепцій управління митною справою європейських країн у національну практику. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2021. № 2 (29). С. 74-81.
54. URL: <https://www.statista.com/statistics/271823/daily-global-crude-oil-demand-since-2006/>
55. URL: <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-april-2020>
56. URL: <https://transparency.entsoe.eu/load-domain/r2/monthLoad/show?name=&defaultValue=false&viewType=TABLE&areaType=CTY&atch=false&dateTime.dateTime=01.04.2019+00:00|UTC|MONTH&biddingZone.values=CTY|10YES-REE---0!CTY|10YES-REE>
57. URL: <https://www.csis.org/analysis/how-covid-19-will-reshape-global-gas>
58. URL: <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=43235>
59. URL: <https://www.petroleumeconomist.com/articles/markets/outlook/2020/testing-times-for-the-european-gas-sector>
60. URL: <https://www.icis.com/explore/resources/news/2020/03/20/10484486/europe-on-course-for-sharp-reduction-in-power-demand>
61. McLinden, Fanta, Widdowson, and Doyle, eds., *Border Management Modernization*, 2011. P. 79-80.

62. Integrity in customs: Taking stock of good practices. URL: <http://www.oecd.org/corruption/ethics/G20-integrity-in-customs-taking-stock-of-good-practices.pdf>.
63. Дорофеєва Л.М. Європейський вектор розвитку української митниці : монографія. Дніпро : УМСФ, 2019. 448 с.
64. Декларация Совета по таможенному сотрудничеству по надлежащему управлению и борьбе с коррупцией на таможене. URL: http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/ru/pdf/topics/integrity/instruments-and-tools/revised-arusha-declaration_rus.pdf?la=en.
65. PaceSetter: HMRC's Programme to Improve Business Operations: HM Revenue & Customs HC 1280, Report by the Comptroller and Auditor General, Session. 2010-12. URL: <https://www.tsoshop.co.uk/bookstore.asp?Action=Book&ProductID=9780102969870>.
66. Report by the Comptroller and Auditor General, Session 2010-12. URL: <https://www.tsoshop.co.uk/bookstore.asp?Action=Book&ProductID=9780102969870>.
67. Agenzia delle dogane e dei monopoli. URL: <https://www.adm.gov.it/portale/ee/trader/e-customs-safety-security-amendment>.
68. ATLAS-Zoll online. URL: https://www.zoll.de/DE/Fachthemen/Zoelle/ATLAS/atlas_node.html.
69. Working for HMRC. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/about/recruitment>.